

નવો જમાનો

અને

આત્મજ્ઞાન.

(કાવ્ય)

રચનાર,

બાલુરામ મુળદાસ-અમદાવાદ.

પ્રકાશક,

સત્ય મુખોદય મંડળ તરફથી

ઉકાલાધ બહેચરભાઈ-અમદાવાદ

સવત ૧૯૮૦ ના ગ્રાવણ માસ.

ધર્મી સને ૧૯૨૪

આવૃત્તિ ૧ થી

પ્રત ૧૦૦૦.

દર્શિત ૦-૬-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીસુધર

અમદાવાદ—પીરમસા રોડ ઉપર ધી “નિર્મળ” પ્રિન્ટીંગ
પ્રેસમાં લક્ષ્મીનાથ ધર્મરમાધ ત્રીવેદીએ છાપ્યું.

પ્રસ્તાવના.

મુખ્ય મહારાષ્ટ્ર,

અનાદી કાળથી સમસ્ત જગતમા “ત્રેય” અને “ત્રેય” એ એ વસ્તુ ચીરસ્થાયીરૂપે બીરાજ રહેલી છે, “ત્રેય” એટલે સત્ય-ખર અને આત્માનું અખડ સુખ, અને “ત્રેય” એટલે મન-ઇંદ્રિયોને ખાડું લાગે એવું મામાનું ક્ષણિક સુખ યુરોપાદી અન્ય દેશોમા તે “ત્રેય” પ્રાધાન્યપણે જોવામા આવે છે, અને આપણા ભારત દેશમા અનાદીકાળથી ઋષી મુનીના વખતથી “ત્રેય” ને અગ્રસ્થાન અપાતું આવ્યું છે, જો કે અન્ય દેશોમાં પણ મહાત્મા ઇશુ, મહાત્મા થોરો, મહાત્મા ટોલ્સ્ટોય, મહાત્મા ડેમીયન શધર, સોક્રેટીસ, વીલ-બર, બુકરટી વૉશ્લીંગ્ટન વીગેરે મહાત્માઓએ પોતાના અયોમા અને વરતનમા “ત્રેય” ને અગ્રસ્થાન આપ્યું છે, તથા આત્મસુખનો પ્રકાશ પાડ્યો છે, તેથી એ સાબીત થાય છે કે અન્ય દેશોમાં પણ તે આત્મીક પ્રકાશ છે; પણ એટલું તો ખરૂં કે તે પ્રકાશના મૂળ તો ભારતમાજ છે, બીજે બધે શાખાઓ ગયેલી છે

યુરોપાદી દેશોમાં ધર્મ અને વહેવારો જુદા મનાય છે ત્યારે આ દેશમા વહેવારમા પણ ધર્મ પળાય છે.

હા ! આ ભારત દેશમા ધર્મના નણા ફાટાઓ પડેલા છે, અને દરેક ફાટાઓ પુરી ફરજ નહીં બળવી શકતા હોય, પણ તે સર્વે ફાટાઓ એક અદ્વૈત આત્મસુખ પ્રાપ્ત કરવાનાજ રસ્તા છે.

ભારત દેશમાથી લક્ષ્મી ગઈ, બળ ગયું, સૌર્વ ગયું, કુશર ગયા, પણ ધર્મ ગયો નથી. જે જે સ્થાનો આ દેશમા થયા છે, તે

સર્વેએ ધર્મનું લક્ષ્યબિંદુ જે આત્મજ્ઞાન તેનોજ બોધ, કમ રૂપે, ભક્તિ રૂપે, અને જ્ઞાન રૂપે તથા યોગ રૂપે વર્ણવેલો છે અને તેના ઉપર અનેક ગ્રંથો સંસ્કૃતમાં કે પ્રાકૃતમાં, ગદ્યમાં કે પદ્યમાં રચી ગયા છે.

આ અધ્યાત્મિક જ્ઞાનમાં જે અનોપમ ખુબી રહેલી છે તેને તેના અનુભવીઓજ જાણે છે. આ જ્ઞાનથી સર્વે વાસનાઓ પુર્ણ થાય છે, સર્વે સંશયો સમાપ્ત જાય છે અને અખંડ શાન્તિ પમાય છે, તેમજ જીભથી ન વર્ણવી શકાય એવું અપરિમિત સુખ અનુભવાય છે.

ચક્રાય તે દેશમાં ગમે તે કાળમાં અને કોઈ પણ વ્યક્તિમાં શુદ્ધ અત્ત કરણમાં આ જ્ઞાન દીપ્તિ નીકળે છે.

તે જ્ઞાનની કાષ્ઠક ઝખી આ કાવ્યમાં કરાવેલી છે. તથા તે જ્ઞાનના અધીકારી થવાને માટે વૈરાગ્યની, સદ્ગુણની અને પાપખંડનતથી દુર રહેવાની આવશ્યકતા છે તેથી તે તે બાબતો મારી અસ્પર્શતા અનુમારે દર્શાવી છે.

વારવાર મારા મિત્રો તરફથી મને કહેવામાં આવતું કે તમે કાંઈ જ્ઞાન માર્ગ ઉપર પુસ્તક રચ્યો ત્યારે હું તેઓને ઉત્તર દેતો કે હોંદુસ્થાનમાં મહાપુરુષોના પાંડેલા કોટીકે સૂર્યના પ્રકાશમાં આપણે તે વળી સ્થો દીવો ધરવાના હતા ? આ ઉત્તરથી ભક્ત ઉકાભાઈને મંતોષ થતો નહીં ને તે કહેવાનું ચાલુજ રાખતા તેથીજ આ એકસો પચીસ બજન લખાયા છે, અને એ મંડળની ગદ્યમત્તથીજ આજે આ પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.

આ પુસ્તકનું નામ “નવો જમાનો અને આત્મજ્ઞાન” ગણવામાં આવેલું છે, તેનું કારણ એ કે આમાં નવીન દ્રષ્ટાન્તો બોધમાં

વર્ણવેલાં છે જેમ કે નગરનું ભજન, સભાનું ભજન, નાટકનું ભજન, મીલનું ભજન, આમગાડીનું ભજન, દેશ સંક્રાન્તિનું ભજન, ભાગ્ય માતાનું ભજન વિગેરે ભજનો આમા આવેલા છે વળી મોટર સાઇકલ, સીનેમા, સરકસ, પોલીસ, ડાક્ટર, બ મલા, સડક વિગેરેના શબ્દો પણ માહી આવેલા છે. આ સર્વે સાધનો નવા જમાનાના છે, અને તે માન્ય સંપત્તિ સાધનોની સાથે આત્મજ્ઞાન થાય એ હેતુથી તે નામ રાખ્યું છે

આ પુસ્તકમા એકસો પચીસ ભજન રાગરાગણીમા લખેલા છે તેમા જે કંઈ દોષ કે ભૂલ જેવું જણાય તે સુધારી વાચી લેવા વાચક વર્ગને નમ્રતાપૂર્વક બલામણુ કરું છું

છેલ્લે કહેવાની વાત એ છે કે આ પુસ્તકના ભજનોમા જ્યાં જ્યાં ઉપદેશ માટે ઉપકાવાળા શબ્દો વપરાયા હોય ત્યાં ત્યાં તે ઉપકા અન્ય કોઇને મે આપ્યા નથી, પણ મારા પોતાના મનનેજ ઉપદેશવા તે સર્વે ઉપકા દીધેલા છે એમ વાચકે સમજવું. એટલે ઉપકાવાળા આશ્લેષો કોઈના ઉપર ન સુકતા મારાજ ઉપર સુકે છું

દીનબંધુ પરમેશ્વરને, સદ્ગુરુને, માતાપીતાને, સર્વે સત્ વીરોને નમસ્કાર કરી, તથા જેઓએ આ ગ્રંથ લખાવવામાં સહાય કરી બધો ખર્ચ આપ્યો છે છતાં પોતાનાં નામ પણ જાહેર કરવા દીધા નથી એવા નમ્ર હરિજન મંડળનો આભાર માની ગ્રંથનો આરંભ કરું છું.

લી. બાહુરામ મુળદાસ.

વાંચકને બે બોલ.

મહાશય ! ' યુરોપમાં કેલસાની ખાણોમાં કામ કરતા મજુરોમાં એક વખત એક પાદરી ગયો, તેણે મજુરોની ધાર્મિકતા જોવાના હેતુથી એક ૪૦ વર્ષના મજુરને પુછ્યું કે—તું ઇસુને ઓળખે છે ? ત્યારે તે પુરૂષે કહ્યું—સાહેબ ! તેની ચાલીનો નખર કહો તો કદાચ સોધી કઢાય ! આનું કારણ એ હતું કે—તે મજુરની બધી જીદગી ખાણમાં જ્યતીત થએલી હતી, તેને બહારની દુનીયાની ખબર ન હતી તો દુશ્વરી બાબત કે તેના ચુંદ તત્વોની તો ક્યાંથી ખબર હોય !

વાચક ! આવી જ રીતે જે ખાણીમાન જનમે છે અને ખાણી-માન મરે છે, જે આ દુનીયાની મોજ મજાહ સીવાય અન્ય કાંઈ છે જ નહિ, એવું માને છે, જેણે વિષય લોલુપ્તામાં ઇંદ્રિઓને બહેકાવી મુકી છે, જેને હજારોના પ્રાણ જીવ પણ પોતાનું ઇન્દ્રિય સુખ એક મીનીટ પણ અટકે નહી, એવું પીંડનું સ્વાર્થપણ લાગી રહ્યું છે, અને જે શાસ્ત્ર તથા સતને ઉદર પોષણના સાધનો જ માને છે, એવા સાહેબોને તો કદાચીત આ પુસ્તકમાં રસ નહી જ પડે પણ જેનામાં કંઈક પ્રભુ પ્રેમ છે, જેનામાં ભગવત આશ્ચર્યો બળ છે, જેને હરી-જનનાં સાચે હેત છે, જેના ઉગ્મ નીરતર ક્યા વસી રહી છે, જેને

(૭)

સ્વધર્મ પર શ્રદ્ધા છે, જેને સ્વદેશ લાગણી છે અને જેનું હૃદય
કાષ્ઠક રામના રંગમાં રંગાયું છે, તેનેજ આ પુસ્તકમાનું રહસ્ય
સમજાશે. કેમકે—

સાચી

સરીતા મળકો લે ચલે,
ઝોર તરતી રહેતી મીન,
જો જ્યાંમે નીશદીન રહે,
ત્યો ત્યાંમે પ્રખીન.

છતાં ફરેક વાચક બધુને આ ૧૨૫ બજનમાથી કંઈને કંઈ
સાર તો અવશ્ય મળશેજ

લી. કર્તા.

શુદ્ધી પત્ર.

પાત્ર	સંજન.	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૩	૧૦	ભવ	ભવ
૫	૮	૧	મારવડે	મારગડે
૨૦	૩૫	૭	નીર્દય	નીર્બળ
૨૧	૩૮	૪	દાણા	ધણા
૨૭	૪૯	૧૩	કદી	કદીએ
૪૧	૭૫	૧૭	વદીને	વ દીને
૪૨	૭૬	૧૩	પહોચત	પહોચતા
૪૭	૮૬	૮	ભાસે	ભાસે
૬૫	૧૧૫	૪	ફસી	કસી

શ્રીગણેશાયનમઃ ॥

નવો જમાનો અને આત્મજ્ઞાન.

લેખન ૧. અષ્ટક.

જયનાથ જગતના અત વખતના ભાવ ભગતના જણો છે,
સેવક જનની રાત્રી દિનની યુષ્ઠ રત્નની ખાણો છે,
જમ હીરતાગ સત એધારા તારણ હારા ત્રીશુણી,
પદ પુરષોત્તમ અખીલ આતમ આજ અરજ અમ લ્યો સુણી,
સત્ય ચિદાનંદ છે પરમાનંદ મોક્ષ બધ રહીત પોતે
આદી અત્મમ કળા અનોપમ અગમ નીગમ સુનીજન ગોતે;
અધમ ઉધારણુ બવજલ તારણુ કારણુ રૂપક અવતારી.
મચ્છ કચ્છ બહરા વામન શરણુ નરસિંહ રામા મુરારી,
દસ અવતારી ધર્મ ઉદ્ધારી અમુર સહારી હીરતારા.
દોસો ઘટ ઘટ પોતે પરમટ જમ નાટક નટ છે ન્યારા,
મલીન હમારી દેહ વિકારી નર્ક દવારી અપવિત્ર
ખટ ઉપાધી તન મન બાધી ન શકુ સાધીતમ ચરીત્ર,
સુત વિત નારી બધન કારી કદજ ભારીમા કસીયા.
ઠાધી ન સોધ લાગે ન બોધ કામ કરોધ અંતર વસીયા;
માયા બહુ માતી વીધ વિધ ચાતી બહુ પ્રકારે દેખાતી.
જૂરી ચર્ધ ખીના અમ પાપીના આપ વિના નહિ કોષ સાથી
દયા પસારો વિનતી ધારો મોક્ષ હમારો તમ હસ્તે,
અવિચળ ધામી અતરંગમી નમુ નમામી નમસ્તે,

ભજન ૨ અષ્ટક

સમગ્ર સાત નીસદાન ધાગ બચન હમાગ	સત સાહમ
ભોખ ઔધારા ભક્તનતારા સરજનહારા	સત સાહમ
તુર્થાતીના પરમ પુનીના ગાવે ગીતા	સત મોહમ
નત્તો પાગ બાવન બાગ વ્યાપક ન્યાન	સત સ હમ
ગોંડ બતાવે ઋષિ મુની ધ્યાવે ધ્યાન લગાવે	સત મોહમ
પુગલ કામા હૈ મુખ ધામા અવિચળ નામા	સત મોહમ
નામ અતોલા અજર અડોલા હય અનમોલા	સત સાહમ
ખામ ઝોલે બવન ખોલે ઘટ ઘટ બોને	સત સાહમ
મુરતી સગમે ચઢે ગગનમે ભયા મગનમે	સત મોહમ
ગુરૂ બતાવે ભય મીટ જાવે અનુમત આવે	સત મોહમ
રામ્દ અર્યા સત્ય ચર્યા નામ અનુપા	સત સાહમ
ગુરૂદેવ દયાલુ બડે કૃપાલુ વહે “બાપુ”	સત મોહમ

ભજન ૩ અષ્ટક

જ્ઞાન ગોદડી તત્તન ગુન્નડી નામ બડી નીરમત ગગા
 ઠટે ચમ દાસી મટે ઔગરી હય મુખ રામી સત મગા,
 કેરણી દહોટા નતકા સોટા લક્ષ લગોટા બાધલીના
 તનકા તીલક દીલકા દીપક ચિતકા ચક્રમક ધારલીના
 ધ્યાન કે ધૂપા ભાવ બજૂતા હમ અબ મૂતા અનદદડા
 ખમીયા ખરખર જૂ વારામ્બર રડીંગ ફકક નીજ પદકા,
 મનડી ખાલા પ્રેમ પીયાલા નેમ નીશાના કર ડારા
 રાન હી નાદી મે હગ સમાધી અવખ ઔગદી મતવાગ,
 એસા ગુરૂ દેવા કરૂ નીજ સવા ધ્યાન ધરેવા મેં તેરા,
 જાપ અનપા સ્થીર થાપા બધન કાપા ભવ કેરા.

(૩)

ભજન ૪ અષ્ટક

(શ્રી ગમચદ્ર કૃપાળુ ભજ મન—એ રાગ)

તુમ ચરણમે પડો આયકે મોડુ ડિગારી લીજીય
મમ પતિત કા પાવન કર કૃપા કૃપાળુ ડીજીય,
એ મક્ષીન માય મે રહ્યા ટૈસ મે સાધુ નેમડો,
મળ જીરકે પાલક તુમ્હી ક્યા ધગતુ ભોગકા,
મનમનિ ખીલી આપમે ક્યા પુષ્પ ન પુષ્પ કડ
નોનુ સગીનામે બસે જત ખુદ કો ટૈસે ધરૂં,
એક નામડા આધાર હે મેહે બ.મા એ બડા
‘મનુ’ કી મદી છોડીયો તુમ ચરનમે આને પડા,

ભજન ૫ (રાગ ચૈતવણી.)

ધન્ય ધન્ય કાઈ ધન્ય કનાઈ રત્ન ખરુ તુ રાખીયા
કાઈ પતંગ કે પશુ નહિ પશુ મનુષ્યા દેહ તને મળીયા કે રેક
બાન્ન બૂમીમા તૂ જન્મ્યો ભાયગ તાંગ ધન્ય
તમાચી પશુ નારી નહીને પામ્યો પુર્વાતનરે—ધન્ય
અભય નહિ પશુ રિધ્યા ભણ્યો પુન્ય પુત્રનુએલુ
મત તણો વળી સગ થયો ભાઈકહે ભાગ્ય પછી કેવુ ? —ધન્ય
અનુકુળતા ધણે આપી દેવને દુર્નિભ નેમરે
દાસ ‘બાલુ’ કહે નવ ચેતને શૂલે તો પછી ભોમરે—ધન્ય

ભજન ૬

મોયો મનુષ્યા દેહ મન્યા પશુ માયામા તૂ મોહોરે
સગીની સમાજ ન રાખી હીરો હાયે ખોયોરે—રેક.

મ કોડો જેમ જોલે બાઝ્યો તેમ ત્રિપથમા વળગ્યોરે,
 રતી ભોગનો બહુ રસ લાગ્યો તેથી થાય ન અળગોરે-મોથો
 અમિત્રા જેમ ધી હોમાય તેમ જનાળા ઝાઝીરે
 તેમ તૃણા વધે વધારે, તમ થાય ન પાછો-મોથો
 નારી મહારી ધારી વળગે રાત દિવસ ને બહાણેરે
 નેમ ટંમ કહ જોગ ન જાણે મોજ ભોગ બસમાણેરે-મોથો
 શરીરનું જે રક્ષણ વિચ્છે દશમે ધવારે ઠીયુરે,
 તેને બેહદ ખરચી નાખી મગજ ખાલી કરીયુરે-મોથો
 વિચાર શક્તિ મૂમ થઈને ભક્તિ ગાન ન ભાવેરે,
 શાટ ફોલ ને કળતર થાયે આગસ અગે આવેરે-મોથો
 ડાહ માથુ ને કમ્મર દુ બે ચીન્હો જણાય ક્ષયનારે,
 ઝીણો તાવને શણકા ચરકા સર્વે દર્દો તેનારે-મોથો
 વિચ્છે વર્ષક ઘાતુ પુછી લેપ કરે મતી મદરે
 દવા ખાય પણ દમન કરે નહિ ધંદિઓને અધરે-મોથો
 આયુષ્ય દોરી હાથે તોડી મર્જુ સર્જુ પછી થાયરે
 દાસ "બાલુ" કહે વગર મહોતે જામને હાથે જાયરે-મોથો

ભજન ૭ (અક્ષયર્થ)

અક્ષયર્થનો મોટો મહિમા પાળે જન કોઈ પુગરે,
 કામદેવથી કાયર કપે શમગેર ઝાલે સુરારે,
 એક પતિવ્રત રામે ધાર્યું રાવણને મંહાધોરે
 અક્ષયર્થથી લક્ષમણજીએ ઈંદ્ર જીતને માર્યોરે—આ
 અક્ષયર્થથી માઝતજીએ ધુણાગગને ધાર્યોરે
 અક્ષયર્થથી શુક્રદેવજીએ પરીક્ષિતરાયને તાર્યોરે—આ

(૫)

અક્ષયર્થથી ભીષ્મ પિતાએ મુક્ત કર્યું દશદિને
 અક્ષયર્થથી નારદ મુની થયા વિષ્ણુ મનરે—અક્ષ૦
 જૌતમ બુદ્ધ દયાનંદ સ્વામી શકરાચાર્ય જેવારે
 ગૌરખ ગોપીચંદ બર્ધરી થયા દેશભા દીવારે—અક્ષ૦
 અક્ષયર્થથી રામ મુર્તી મોટર ખેચી રાખેરે
 હમ્તી ઉચકે શરીર ઉપર પથર ભાગી નાખેરે—અક્ષ૦
 ગાની શુભ પડીત પુરા બળવાન થાયે આપરે.
 ચમતકારી નામ ધારી અક્ષયર્થ પ્રતાપરે—અક્ષ૦
 દેશભા ' જાધીજી ' મર્જે અક્ષયર્થને ધારીરે.
 દાસ ' બાલુ' કહે ઓછુ વધતુ અક્ષયર્થ મુજીકારીરે—અક્ષ૦

ભજન ૮. (પરમાર્થ)

પન્મારથના મારગરહે ભાષ પુરા જન કોઈ પળતારે
 પોત પોતાના ગળ પ્રમાણે પરમારથ રહે કરતારે—૨૬.
 ફળને સીતળ છાયા આપે વૃક્ષનો પરમારથરે,
 રૂપ સરીતા ને સરોવર જળથી સારે અર્થરે—૫૨૦
 જળ આપે ને શાન્તિ પમાડે જે જન પાસે આવેરે.
 મેઘ તણો પરમાર્થ મોટો અનાજ ને હુપજવેરે—૫૨૦
 અધકારમા મેહ વરસે ભાષ અંકેક દેશમા એતોરે,
 પન્માર્થ ચંદ્રનો પ્રાંઠો પ્રકાશ સહુને દેતોરે—૫૨૦
 પદર દિવસ ઓછો વધતો ચંદ્ર પ્રકાશ પાડેરે
 મગ્ધો પ્રકાશ આપી સૂર્ય જમતને જીવાડેરે—૫૦૦
 પરમાર્થ ઇશ્વરનો અધીક હદમાં સહુ મ્હાલે છેરે,
 જેની આગાધીન બનીને જૂ મડળ ચાલે છે રે—૫૨૦

(૬)

મતોનો પરમાર્થ સહુથી આગળ પડેના આગર,
 હથગ કેરો ભેદ બતાવી ઘટમા હડી દરસાડે--૫૦૦
 એ પરમાર્થ સહુથી અદકો સત જનો કોઈ કંટાર
 દાસ "બાલુ" કહે--૨૪૯ મુકી પગમાગ્યમા પળનારે--૫૦૦

ભજન ૯ પુગ્ગન કથા

નામ ભજનનો મોટો મીઠો મેથી છે તગવાનુરે
 તે વિના ટળશે નહિ તારૂં મોગસી દગ્ગાનુરે--૨૬
 મૃત વિત મારામા શુ મોલો ? ફાગટના વુ કુપોરે
 ભવ સાગરમા જાય તણાતો ભજન હરીનુ બૂલ્યોરે--નામ૦
 ભજનનુ કલ ભાન ન આવે ભૂયો દેહને ગવેરે,
 કથા કહુંકુ પુગ્ગન કેરી મુણો બોના સવેરે--નામ૦
 ગ્યા ભજનનુ કળીકાળમા મહાનમ સહુથી મો'ટરે
 દાસ "બાલુ" કહે તેહ વીના તો સવે' થામ ખોડુરે--નામ૦

ભજન ૧૦

પુગ્ગન એક પ્રતાપી ગજ સુખની આશા કુનોરે
 સુખ સાધવા મગ્નતો તે દેજો દેજો કરનોગ--૨૬
 ૩૬ જેતુ રાજ્યજ દેખે તેનુ લૂટી લેતોરે,
 આણુ પોતાની વરતાનીને ગગ ભુવનમા રે'તોરે
 ખાય પીયે ને ભોગ ભોગવે સુખ મપતી સાગરે,
 તો ખજુ તેથી તમ ન થાય અતે લાગે ખાગર,
 સુખ સાલબી સધળી મુકી ત્યાંથી આગળ ચાલર
 નુખ વળી કષ સાડ દેખે કડપ તેને નક્ષેર,
 તેમા ખજુ તમી નવ પામે મુકી પાછો નહાગર

(૭)

એમજ સધળે ઇતો એતો જ્યા ત્યા સુખની અ શેરે,
જ્યા પેખે ત્યા દુ ખજ દેખે કઈ ન લાગે મીઠું
લક્ષ યોગસી નગરી ફરીયો કઈયે સુખ નવ દીકું રે,
અહિંથી બીજે તહીંથી ત્રીજે એમજ ધતો ઘાવારે.
દાસ “બાલુ” કહે હીમાલય પર્વતની પાસે આવ્યોતે;

ભજન ૧૧

૨હાડ તણુ શીખર શોબીતુ જુમી બહુ ગસાળીતે
મનુષ્યા દેહની નગરી દીડી નવ દરવાજા વાળીતે,
તેની પાસે મોહક વન છે વિષય કેરી વાડીરે.
અનેક ફળ ફુલ છે હિંગેલા જાત જાતની ઝાડીરે;
દૃશ લતાઓ વળેલી વાકી મનને આનંદ કરતીરે
ગભા એક રસ'લી દીડી તે ઉપવનમાં ફરતીરે,
બર યોવનમાં છે માનુની મહા મનોહર ઉપરે.
મૃગા નયણી નહિ દાઢ કહેણી મોહો પુગ્ગન ભૂપરે,
મોહ લાગીયો દામ જાગીયો ના રહી શુદ્ધ કે જ્ઞાન
દાસ “બાલુ” કહે લુપ્ત બનીને બૂદ્યો સર્વે બાનરે,

ભજન ૧૨.

નમ્ર થઈને પુગ્ગન રાજ પ્રેમ ધરીને પુછેરે
કહે રાખી તૂ ક્યા રહેનારી નામજ તારૂ શુ છેરે,
મદ હશીને નારી બોલી હૃદય માફ ધર ગામરે
કથ બોજરા હું નીકળી છુ બુદ્ધી પાર્ષ સુખ નામરે,
પુરજન કહે છે હું પણ એવો આપણ બન્ને વરીયેરે

(૮)

નવ દરવાજાની આ નગરી તેનું રાજ્ય કરીયેર,
એમ કહીને તે રાણીને પરણ્યો રાય પુરજનરે
તે નગરીમા મધ્ય સ્થાને બેઠો રાજ્યાસનરે,
ગળ્ય કરે તે રમ ભોગવે ખુદીને પુરજનરે,
તે નગરીના નવ દરવાજા “બાલુ” કરે વર્ણનરે,

ભજન ૧૩.

નેન નામના બે દરવાજા વિષય સીપાઈ ત્યા વસતોરે
પુર્વ તરફમા તે શોભે ત્યા રૂપક દેશનો રસ્તોરે,
તેની નીચે ખીજ બે તે ધાણુ તણા કહેવાયરે
તેમા થઇને પુરજન રાજા ગદ્યક દેશમા જાયરે;
મુખ દરવાજામાં થઇને જાય વાકપુરમા રાજા
એ પ્રમાણે પુર્વ તરફના પાથ રૂડા દરવાજા
એક ઉતર એક દક્ષીણ સોભે શ્રોતપુરના તેહરે
ચપ્પદશાહ શેઠ વૈષ્ણીને આવવા કરા એહરે,
આહમો ઉપસ્થ દરવાજા લીંગજ તેને લહીયેરે
ગર્ભાપુર પાટણ નો રસ્તો તે દરવાજા કહીયેરે,
નવમો ધ્વાર તે શુદ્ધ છે એ નવે કહ્યા દરવાજા
દાસ “બાલુ” કહે તે નગરીમા મહાસે પુરજન રાજા.

ભજન ૧૪

પ્રથમ વિષયની વાડીમાં એ રાણી મંગે કરતોરે.
અધિકારી ઇંદ્રિયો સાથે રાજ્ય નમરનું કરતોરે,
રાણીનો જમાડયો જમે રમાડયો તે રમેરે.
રાણીની આખે દેખેને રાણી અતીશે મમેરે;

(૯)

રાણી બેસે તો તે બેસે રાણી સુવે તો સુવેરે
રાણી હસે તો તે હસેને રાણી રૂવે તો રૂવેરે,
વશ બની રાણીની સાથે મોજ મોજ બહુ માણેરે
દાસ “બાલુ” કહે આવી પડશે તે જોખમ ન જાણેરે,

ભજન ૧૫.

ગણીને પુજન બે મહાલે નીર્ભય થઈને મનરે
એવામા એકે આવી પડીયુ પુરજનને વીધનરે,
હરકર લઈને રોગજ આબ્યો પુજન કરે વેરીરે,
જગ અવસ્થા આવી પહોચી નગર લીધુ ઘેરીરે,
નવ દરવાજા બધ દરીને કીલ્લા નાખ્યા તોડીરે
વેદના બ્યાધીની સૈન્યા પેડી શહેરમા દોડીરે;
નગર સધળુ છુટી લીધુ રામ અતી ધમરાયરે
ચરણ થર થર ધ્રુજવા લાગ્યા હવે વલે શી ! થાયરે,
મતાવા લાગ્યો ચો દીશે સુઝે નહીં ઉપાયરે
દાસ “બાલુ” કહે પરચમથી નવ એત્યો પુરજનનાયરે;

ભજન ૧૬.

બતાવશે કઈ રાણી ગસ્તો કરશે મારી રહાયરે.
એમ જાણી રાણીની પાસે આબ્યો મહેલની માણરે,
રાણી તો નહાસી ગઈ જોતા તપાસ રાયે કીધારે
એવામા ચમ પોલીસ આવી પુરજન પકડી લીધારે,
ગભરાતો ને રડતો બોલ્યો મુજને કરો માફરે
રાણીયે મુજને છોતરીયો ચૂકી દો મા બાપરે,

(૧૦)

યમ દેતે તો તે નવ માન્યુ જગત્ત પડી લીધે
યમ ગભની જેલમા જઈ તેને પુરી દીધારે,
બહુ દુખે કળકળવા લાગ્યો આખે આમુ આવેરે
દાસ “બાલુ” નવ ચેત્યો પહેલો હવે કાણુ છોડાવેરે,

ભજન ૧૭

લક્ષ્મીચોગશી ફરવા લાગ્યો પુરજન ખીજી રાગે
જાડ પકાડ પતુ છીડ પતગમા ક્યારે આવે પાગે,
પુજન ફેરી યથા પુગી થઈ સુણો શ્રોતા જન
પુર દેહ ને જન જીવ છે નામજ તે પુજનનર
માન વતા દુટુ બ વતા ડાહ્યા જન કહાવ્ય છે
પણ ચોરાસી યેનીમા જઈ સર્વે અહિ આત્મા દા
ગમ ભજનતા મ્હોટો મહીમા લખ ચોગસી વનગે
દાસ “બાલુ” કહે ‘સદગુ’ સેવો સદગુ ફેરો ચારો-

(પુ ૮ સમાપ્ત)

ભજન ૧૮

માગ મનતા માનીત મળીયારે થઈ પ્રેમ વશ પ તબીયા-એ દેશી)
તારા વિચાર મીથ્યા જમે તને દાળ આવીને ખાશે--ટે
તૂ જાણે હું મ્હેલ બધાવુ ખેસુ મરખા પામ
આર્થીતુ યમ તેહુ આવે તો જખ મારીને જાશે--તને
તુ જાણે વેપાર વધાર બહાર ધનના ભરાશે
સદો હાર્યો કે ખોટ આવી તો દેવાળુ કુકામે--તને
તુ જાણે રૂપાળી મગલુ ભોમ રડા ભોમરાશે

એમ આી રોગે પડ્યો તો મરણ સમય ખમનાશે--તને
 તું જાણે શ્રીમત આંધુ હાખી રહ્યો વિશ્વાસે
 જર્મ પાત કે નારી મુશ્કેલી ઉલટું રડવું થાશે--તને
 પુત્રો ને તુ લાડ લડાવે જાણે સેવા રહાશે
 કપૂત કે ઉડાડ બન્યાનો ઉલટો દુખીયો થાશે--તને
 કલ્પનાઓ મનની ખોટી ધાર્યું ધણીનું થાશે
 દાસ 'બાલુ' કહે હરી ભક્ત્યા વિણ પડશે યમને કામે--તને

ભજન ૧૬

તને વિખો ગે હા નાણે જીવ જોખમ તું નવ જાણે--૨૬
 થી જોળ ઘઉંને ભાત દાળના ભોજન ભરીયા ખાણે
 મામ માટે દરે કલ્પના જમવા કેરે ટાણે--૭૧૦
 દંડ ફર્શનમા દ્રવી ન ઠરતી ફગતી નીચ ફેકણે
 ધર નારીના ગુણ નવ દેખે પગના ગપ વખાણે--૭૧૦
 અનીતીને અયોગ્યતાએ મન મમતા ભોમ ખાણે
 લીન ઇત્રીમા લીન બનીને પડે નકની ખાણે--૭૨૦
 દુઃખધીમા પડ્યો તું પ્રાણી છીં પડ્યો જોખ છાણે
 ભજન મમે નહિ દાન શુ માટે નીંદા નીચ શરણે--૭૧૦
 વિષયોમા તું બેહદ વળગ્યો વગત્યો પશુ પગમાણે
 દામ 'બાલુ' કહે યમના દૂનો ધાવશે અવગે વાણે

ભજન ૨૦

ને પ્રગટ પશુ પોધારે એવું દુખ યમતું શીઠ નારે--૨૬
 ગાડામા ને બળ ને ધાલી ભાર ભરે છે ભારે
 ભૂખ દુખ અતિ હોય તોપણ માર પરણાનો મારે--એવું
 વાળીમા મીન જળ વિણ તવળે દીમ્મર દયા નવ ધારે

(૧૨)

સર્જ વિહીં સતાઈ રહે તેને બધ હમેશાં ભારે—એવું
જુખ્યા શ્વાન જો ફરે બટકતા દોડે દારે દારે
ઝેર અને ગોળીથી મરતા દુખ પામીને અપારે—એવું
સિંહ રીછને રોઝ હરણને શિકારી ભારે શિકારે
બતક મરધીને બબરચીઓ છરી મુઠીને સહારે—એવું
એ'વા દુખો અનેક યોનીમા વેઠ્યા વારવારે
દાત “બાલુ” કહે ઉમરવાનો અવસર છે આપારે—એવું

ભજન ૨૨.

મન મોહ વધ્યા અણતુલે તુ બજન હરીનુ ભૂલે—ટેક
પૈસાને પગેશ્વર માને દારા સુખમા ફૂલે
દુખ ન દેખે દિકરીનુ મુઠ વેચે બહુ મૂલે—તું
ઉડાડિ ખરચો અબીમાને કરી દેવામા ફૂલે
જન્યક મરણ જાએ તેમા ફુલણુ શુ ફૂલે ?—તું
વળખા મારી વિત વધારી જીવપણામા જુલે
પદવીની મ્હોટાઈમા પડીઓ સતને નવ કમુલે—તું
ન્યાત તણા રગડા ઝવડામા પડી ચતુર્ગાઈ ચુલે
દાસ “બાલુ” કહે વ્રદ્ધ થયો પણ હજી આખ નવ ખૂલે—તું

ભજન ૨૨.

બ્રહ્મ જ્ઞાન તે અવળુ બાલ્યુ વિધયોથી મન નવ વાળ્યુ—ટેક
કામ બાપાને નીર્ભજ વચનો મુખમાથી શુ ટાલ્યુ ?
પાન બીડી નાટક બેસોથી કેટલુ મન તે બાલ્યુ—વિધયો
શાસ્ત્રના શબ્દો સીખી શુ આચરણમાહી ઉતાર્યું ?

રાગજ તાણી ગાઈને વાણી શુ સાર્થક તે સાર્યુ ?—વિષયો
અર્થનો અનરથ કરીને ગુસ્થી વેર વધાર્યું
અહ બ્રહ્માસ્ત્રી આપ બનીને પાપ પુણ્ય નવ પાણ્યુ—વિષયો
જ્ઞાનને મરીબાઈ નીતીથી અતર નવ અબવાણ્યુ ?
દાસ “બાલુ” કહે અસાની તે હિલકુ હિંદુ માર્યુ—વિષયો

સજન ૨૩

તેરા જન્મ મરણ મીટ જાવે એસા પ્રેમ લગન લગાવે—ટેક.
પૃથ્વી ગ્રહોએ પ્રેમ લગાડે સૂર્ય સદાહી શીરાવે
પ્રેમએ જુદા સ્વાતી પકડી છીપ મોતી નીપજાવે—એસા
પ્રેમ લગનકા ચટકા લાગે કીટ પતંગ હો જાવે
શીબ્ય ગુરુ સમ પ્રેમ ધરે તો જ્ઞાન અનોપમ આવે—એસા
પ્રેમસે માતા પુત્રકો રક્ત માકસ સુસાવે
નર નારીએ પ્રેમ હોવે તો ધરમે સ્વર્ગ બનાવે—એસા
પ્રેમ ખીના સબ જૂઠી પુળ ગાન તાનમે ગાવે
દાસ “બાલુ” કહે પ્રેમ હોવે તો મોજ અલૌડીક પાવે—એસા

સજન ૨૪.

તેરા દ્વિતપણા મીટ જાવે એસા તૂ એક ધર આવે—ટેક
ભૂષણ બહુત દિખત હૈ જુદા કચન એક કઠાવે
બહુત બરતન ઘાટ અનેક એક મીટીસે ઉપજાવે—એમા
એક મીસરી અનેક મીઝાઈ પકવાન બહુત પડાવે
ખાને વાલી એકજ જીજ્ઞા ખટરસ ભોજન આવે—એસા
અદાર બાર વનસ્પતિકો એકજ ધરતી હિંચાવે
બરફ લૂણ મોતી પરથરકો એકજ જલ જમાવે—એસા

જની બેઠ અતિ જગ અદર મનુષ્ય એક દહાવ
 'તન પથ અનેક સખી એવ દમ્બ દા બતલાવે—એમ્ ૦
 ૦૬ પુનઃ વાણી શાસ્ત્રો એમજ છે ઉપાવે
 દામ 'ગા.તુ' દહ્યાત્ન અદર 'સાદમ' માગી સમાવે—એમ ૦

ભજન રૂપ (રામ ગઝલ)

આલ અતે મધ્યે પોતે પ-અલ્લ તુ પ્રગળે છે,
 દા દિશે રહ્યો વા.પી સભગ મનુષ્ય બામ છે—અ
 'પામમા વાયુ દિમે છે, વાયુથી તેજ પ્રકાશે છે,
 તજથી જળ-અને જળથી, પૃથ્વી તુ પ્રમાણે છે—અ
 સગીતા સિંધુમા ધમ્ની, વધે છે પડાડ વનખની.
 ગુરુ પુષ્પોમા હસ્તિ, ખરેખર તુ ધરાવે છે—આ
 મનોહર મોદતી મેના, રસીતા રાગ સુતમુતના
 તહુકડા મોર કાચના, મધુગ તુ કરાવે છે—આ
 મેવ શ્વેત વગ્ને જૂતળમા, ઝમકતી વીજ તૂ નમમા
 જનીને વાયુ વાદળમા, મગ્નના તુ ગમવે છે—આ
 અક્ષા વિષ્ણુ અને શકર, હંમે શેત તુજ અદર
 જાતી રૂપ સૂર્ય ને ચંદ્ર તાનમા તું પ્રકાશે છે—આ
 મન્દ્ર કન્દ્ર વહરા કન્ધુ, રામ વામન નરસિંહ તુ
 રૂબીને યુદ્ધ રૂપ તહાર, તૂજ નીબકલક દહાવે છે—આ
 કુગન માધવલ અને વદો, હડી મહમ્મમા તુંતો.
 યમ જગથોત્ત નહિં જૂગે સત્જમા તુંજ નિલસે છે—આ
 નગન દોલ મર્દગમા, જૈંડ તાસાને પરધમમા
 તજુગ ને સીતારામા, નાદ તાગેજ આવે છે—આ

નારને આખ અણી-અણી શોભા મુખ દાનની સારી
 મનુષ્ય મા-હી છબી તારી ઘટો ઘટ ગ્હી દીપાવેજી—આદ્ય૦
 કર્મ ઈત્રા કર્મ કરતી, વિષય યાન ઈત્રી પારખતી
 દરો વાનુને મન બુદ્ધી, અલ્પ સહુ તુ ચતાવે છે—આદ્ય૦
 દેર દાનવ સુષીમા, સ્વર્ગ પાતાન નહિ સીમા
 જનનની જીવ યોનીમા, મલપતો તૂજ મ્હાથે છે—આદ્ય૦
 વરનો બાહીમા બ્યાપીને સમષ્ટીનેજ સ્થાપીને
 'બાનુ' ન રૂઢ માપીને દયા તારી બતાવે છે,—આદ્ય૦

ભગવત રૂઢ (ગજલ)

હમરો પાત કરશે પણ, પ્રેમ વિના ન તસ્વાનુ
 હરીને ઓળખ્યા વિના, નથી દાર્ઢ કાર્ય સગવાનુ—૬૦
 બને નગામા દયો દોટા, યગને દોમ કરો મ્હોટા
 બટાવિ વાસના નહિતો, સર્ગ સાચુ ન મળવાનુ,—૬૦
 બલ થાઓ ન્યાતમા નગ, જમણુ જખરા કરા ઝાઝા
 ગયા નહિ ગર્વ મનનો તો, બહુ કોષયે ન કહેવાનુ,—૬૦
 કથા કીરતન બજન મ્હોટા, કરો પાક ને પુજ
 લામ સાચા મળે નહિતો, નથી એ તત્ત્વ તરવાનુ,—૬૦
 મણીને નોકરી વ્યાપાર, કરી ધનના બરો બઠાર
 અર્થ ઉઠો ન સમજ્યાતો, એ પ્રિદાથી શુ વળવાનુ ?—૬૦
 મોટર સાઈકલ મહાલયમા, ઉઠાવો ઝાંજ બાગોમા
 થયુ સતોપ નહિ મનતો, પછી પરતાષ મરવાનુ,—૬૦
 ખાદીને રેટીય રાચો, મળેને 'નવજીવન' વાચો.
 મરીમોને દુભાવો તો, નથી સ્વરાજ સુધરવાનુ,—૬૦

આત્મ વિચાર વિણુભાઈ, ગુરૂ વિણુ મોક્ષ નહિ ક્યાઈ
પ્રેમ પુરા વિના “બાણ” મટે ન ચોરાશી કરવાનું,—૬૦

ભજન ૨૭. (ગજલ) પ્રેમ.

નથી કઈ પ્રેમ કેરા નેમ, જીવો એ પ્રેમની પોથી ટેક
પ્રહ્લાદ થલપગ ધસીયા, કૂવ જઈ વનમા વસીઆ.
પુરા એ પ્રેમના રસીયા, જીવો.
અયા વનવાસમા શ્રીરામ, હરીશ્ચંદ્રના જો જો દામ
ગોપીચંદ ભર્તૃહરીના નામ, જીવો.
ગૌતમે દુષ્સ સહન કરીયા, દયાનંદ ધર્મમા મરીઆ
હંસુ મનસૂર સુળી ચઢીયા, જીવો.
દેશ સેવામા આધીએ, સમરધુ આપતન મન ધન.
જઈને જોધમા ઘેડા, જીવો.

ભજન ૨૮ (ગજલ.)

હમારા દેશ માહેથી, હવેતો દારૂ વુ જાને
હમારા મીત્રોમાથી, હવેતો દારૂ.
મહુડા ને નાગો કરનારા, પીનારાની લાજ બેનાગ.
નાહું બળ બુદ્ધી હગ્નારા, હવેતો દારૂ.
વધારી વેર તે દીધા, ધણાને ધર વિના કીધા.
યુવાનોના જીવ તે લીધા, હવેતો દારૂ.
માર કઈને મરાવ્યા છે, બાળ કઈના રડાવ્યા છે.
ધરો કઈના ભમાવ્યા છે, હવેતો દારૂ.
ખાટલી જહેનને ત્યાગુ, ગલાશ ભાષને પગે લાગુ
“બાણ” બસ એટલુ માગુ, હવેતો દારૂ.

(૧૭)

લગન ૨૯. (ગઝલ.)

હમારા ચાર આશકને, હમારા દીલ ચુરાયા હૈ;
બની બે બર માશુક એ, લગન એસા લગાયા હૈ.
શાયતી રાત ઓર દીનમે, પડે નહીં એન ખીનખીનમે;
દરદ એસા હુવા દીલમે, લગન એસા લગાયા હૈ-હમાગ
ખસમકી પ્રીત હૈ મનમે, હકીમે કયા કરે ઉનમે
દીવાની ભઝ મે સુરતમે, નહી દીલદાર પાયા હૈ-હમાગ
સુખ નહી ખાને પીનેકી, સ્વપ્નમે રૈન ભર રોતી,
બની બે હાલ સખારી, બદન ધાયલ બનાયા હૈ.
કદમકી રાહ દેખુ ગી, જુગર સારા ખીતાકીંગી,
પીયાસી પીવ દરસનકી, હૃદય ખાલુ હરાયા હૈ.

લગન ૩૦. (રાગ ગઝલ.)

મનુખ્યા દેહ અણુમૂલી, સમય એસા નહિ આવે;
બોલકે દેખ નજરોસે, બખત કેસી બહી જાવે—ટેક.
મનુખ્યા જન્મકી એ દેહ, હોગી દેવકો દુર્લભ.
યત્ન કો આદરે નાહી, જીદગી નીંદમે જાવે—મ૦
હાથ પાવ નેન નાશીંકા, દીયા બલ મન યુદ્ધીકા,
ઘડાવે તૂ જીસ બસ્તુકો, વોહી પુર્વાર્થમે પાવે—મ૦
હૈ આલસ્ય કો ત્યાગી, બન હુશીયાર અબ ભાઈ
સુને'રી તક ચલી જાવે, ગઝલ 'ખાલુ' વહી જાવે—મ૦

લગન ૩૧. (પ્રેમ ગઝલ.)

અગજ દુમસે ગુર પુછુ, સરણમે આપકી આપા—ટેક.
બેદ પુરાણ બહુ તેરે, પદા ભાગવત ઓર ગીતા;

(૧૮)

પાયા સ્વરૂપ નહીં અપના, દેખ બીજ બીજ ભગ્નમાયા—અં
 પુન્ય દાનો પુજ્ય પાડો, ગુર પડીત કે પુજે.
 સખી મતલબ કે સાથી, બેઠ સચ્ચા ન ખતલાયા—અં
 શીરા તીર્થો કીયા વૃતો, જપે બહુ જાપ ઐર નામા,
 યગ ઐર જોગકો કીના, તથાપી શાન્તિ નહીં પાયા—અં
 કટે જમ કાલકી કાસા, મુઝે હૈ મોક્ષકી આસા
 અરજ બાલુકી હૈ એહી, સરથુમે આપકી આયા—અં

ભજન ૩૨. (ઉત્તર)

એ ભવ સાગર કે માહી, નામહૈ નાવ તરનેકા—ટેક
 તીરથ પ્રતો ભજન દાનો, યગ જપ તપ ઐર યોગો,
 સખી સાધન હૈ પ્યારે, ચીંતકી મુધી કરનેકા—એં
 નીસદલ કર્મ કરનેસ, મુઘ અત કરથુ હોવે
 ચીંત મુઢી ખીના બાઈ, નહીં હૈ ગાન કરનેકા—એં
 બીજ બીજ મત ફુનીયામે, હોય પાપ ડ સ્વારથકે,
 હસીસે ક્યા પડી મતલબ, બલે હોય પેટ ભગનેકા—એં
 ભઈ જગત દસા જીનકી, દરે સાર્થક એ અપના
 ગુઝે કાર્થ સરનેકા, સદા સત મગ કરનેકા—એં

ભજન ૩૩.

(નારી કાયા નગરમરિ, ચોર ચોરી કરેછે જાના—એ રાગ)
 નગરને કરે નમાલુરે, મન મંદમતી મહારાજ—ટેક
 દેહ દેશનો અમલ રાજ, તેનો અમલ નવ ચાલે—ગુરુ તેનો
 આત્મ સેનની સત્તા જુટાવી, મન સહેનસાહ મહાલે—નગર
 રજો તમોમા રાજમ ચલાવે, સત પથને સતાપે—ગુરુ સત

કુડા કાયદા રચી દોરતમા, અવળા ઇત્સાક આપે—નગર૦
 અધીકારી માવી ઇત્તીઆને, ત્વાદ લાગે સારા—ગુરુ રવાદ૦
 ‘હાજીહા’નો મત્ર બહીને, રાયને વસ ગહેનારા—નગર૦
 વીધય વેપારી પરદેશ કેરી, વસ્તુને લાવનારા—ગુરુ વસ્તુ૦
 પ્રકૃતી પ્રજાને પીડી, આત્મ ધન હરનારા—નગર૦
 બહેમ વઝીનો બહુ વગે માડી, કુસપ ઝગડા કરાવે—ગુરુ કુસપ૦
 જીના જીવનમા લાભ પડીતો, નવુ જીવન ના લાવે—નગર૦
 સીયળ સનોમ વૈગગ વીચાગ, આ નગરના નેતા—ગુરુ આ ન૦
 પ્રકાશના નવ પાને પુરા, ગયની જલમા ગહેતા—નગર૦
 નત્યાચરી સદગુરુ પુન, જન સમાજ જગાવે—ગુરુ જન૦
 દાસ મનુ કહે ધર્મ બળવી, દેહ દેશ દીપાવ—નગર૦

ભજન ઉપ. (નાટક.)

પત્ની જીવ દરી છે, મન મેનેજર મતવાસે—ટેક.
 પુર્ણરથને મારગ પળના, સદગુરુ મળીઆ શેઠ—ગુરુ મદગુરુ૦
 જાપ જાપે ને દીકરીટ આપે, થીએટરમા જાય ફેડ—કપતી૦
 નાન ગ્યાસનુ અતી અજવાળુ, વીજળીક પખા વાય—ગુરુ વી૦
 આવજી પડેહા ઉપડે તો, જાહેર ખેન જણાય—કપતી૦
 આમ તણા મહી એકટરો ઉભા, પચીસ બજવ પાઠ—ગુરુ પચીસ૦
 ગુણ કર્મની ગોઠવણીના, ઠીક મેળવ્યે કાઠ—કપતી૦
 નાબી કમળધી નીકળે, મોહ મ વાળનો સાક—ગુરુ સોહ મ૦
 ગગન મહળમા જઈને ગરજે, નામ નીરધાનો નાદ—કપતી૦
 દેહી વિદેહી પ્રાપસીન પડતા, નાટક નવ નીરખાય—ગુરુ નાટક૦
 દાસ “બાહુ” સદગુરુ પ્રતાપે, આનંદ ઉરમા આય—કપતી૦

(૨૦)

લગન ૩૫. (મીલ)

મીલને હીક ચલાવોરે, મન શાહેબજી મારા—ટેડ
 ખોજ કરીને ખાતા તપાસો, કેવુ મજુર કામ કરે—કેવું
 તર્ક વિતર્ક ઉપરીઓ, બાહાર ફરતા ન શરે—મીલ
 તોલ તપાસો રીપોટ વાચો, ગુણુ ગુણુકાં ગાવો—ગુણુ
 બાદ બાકીને બાદ કરીને, સત સરવાળો લાવો—મીલ
 માલ કહાડો મલાઇનાને સલીખ નીતી ગણો—સલીખ
 ચરીર મજુરને સમાજો, નીર્દય નવ કરી નાખો—મીલ
 આત્મચ દ એજ ટને, નફા અપાવો સારા—નફા
 પુઝાર્થના પગાર મેળવો, દાસ “બાલુ” મન મારા—મીલ

લગન ૩૬. (સભા)

સભા બહુ સારી ભરી છે, જેના પ્રમુખ પરમેશ્વર; ટેક
 ઉપ પ્રમુખ આત્મલાલનો, લક્ષ લખે છે લેખ લક્ષ,
 ચુટી કહાડેલા ચાર જણાની, નીમી કમીટી એક, સભા.
 દસ વાયુ દસ ધંદીઆને, પાચ તત્વો માહી પેદા પાચ,
 પચીસ પ્રકૃતી ચૈદ દેવતા, સભાસદો ચર્ચ બેડા સ.
 ભજન રૂપી ભાષણ કરવા, શ્વાસ ઉસાસા ઉડે શ્વાસ;
 નાભી કમળથી લાગણીના, સોહગ શબ્દો છુટે; સભા
 કામ ક્રોધ મદ લોભને હ કાર, વીરધ મત એ પાડે વીરવ,
 પુરા ગુરના વાલીટરો, ઝડપ ઝાલી બાહાર કાઢે, સભા.
 હાર તોરા હરી હેતના એ, મેળાવડાની માય મેળા,
 દાસ બાલુ સદગુર પ્રતાપે, સભા પછી વીખરાય સ,

(૨૧)

ભજન ૩૭.

મોહમાં નવ ફસાઈએ, ગુણના ગ્રાહક થઈએ, ટેક.
અતી સ્વાદી આખો છે પણ, તનમા રોગ વધારે—તન૦
કડવો લાગે લીંબડો પણ, સર્વે રોગ મહારે—મોહમા૦
ધરની નારી રહેતી સાદી, સાહાય કયને દેતી—સાહાય૦
વેગ્યા બહુ સજાગાર સજે પણ, ધર્મ ધન હરી લેતી—મોહમા૦
સફાઈદાર મખમલના કપડા, કીંમત મોટી થાય—કીંમત૦
બલે ખાદી હોય ખડખડી પણ, લાભ ધણા તેની માય—મોહમા૦
મત વચન હોય તીર સરીખા, વાગે રૂદીયા માય વા;
દાસ 'બાલુ' સદશુર પ્રતાપે, બવસાગર તરાય, મોહ.

ભજન ૩૮.

દૂ ખમાં હીમ્મત ધગ્ગેરે, દુનીયાથી નવ ડરશારે, ટેક.
રામચ દ્રને શ્રીકૃષ્ણને, દૂ ખ અસુરે દીધા, દૂ ખ.
હીમ્મતથી રાવણ કસ હણીને, ધર્મ સ્થાપન કીધા; દૂ.
ગૌતમ બુદ્ધે દાણા દૂ ખ વેંચ્યા, છતાં હીમ્મત ન હાર્યો છ
બોધ ધર્મ બહોળો જોણે, પૃથ્વી માહી પસાર્યો, દૂ ખ
આહુદીઓએ ધસીને, જડી સ્થભે મારી નાખ્યો જ,
પાછળથી હવે પુછ રહ્યો છે, યુરોપનો દેશ આખો, દૂ
ઓકનો સોફેટીશ ચાની, ઝેર પીવાડી જોને માર્યો ઝે,
મોટાઇની વીરધ હવે પણ, યુવક પક્ષ ઉધાર્યો, દૂ ખ
મહમદે ન્યારે નીકા પઢાયો, ખતીજ સગે ખાતે—ગુર૦
મુસલમાનો વિરુદ્ધ હતા પણ, સહુ માને હવે સાથે—દુખ૦
પ્રથમ નીંદે પાછળ વદે, એ જગતનો ધારો—ગુર૦

દાસ “બાલુ” સત્યના દુઃખથી, હીમ્મત કદી નવ હારો—દુઃખ૦

સજન ૩૯.

કાળ શુ કરશે તેનેરે, પુરા ગુરૂ મળીઆ જેનેરે—ટેક

મન મજલી ગદ્ય હડા જળમા, આવે નહિ એ આરે—

ગુરૂ ભાગ આવે ન

જળ વાસના પહોચે નહિ તેને, દીમર કેમ કરી મારે—કાળ૦

દુઃખ દાયક કાળો કાયદો, નીતીને શુ નડે—ગુરૂ૦

ખીન આરોપીને રસ્તે જતા, પોલીમ નહી પકડે—કાળ૦

નકંને વૈતગણી નદીમા, પાપી બુડી મરે—ગુરૂ૦

સત્ય ધર્મ બળવ્યો તેને, જમ કીંકર શુ કરે—કાળ૦

બૂત ભવિષ્ય વર્તમાન કેરા, ત્રીતાપો નવ તાપે—ગુરૂ૦

દાસ “બાલુ” ‘સતગુરૂ’ પ્રતાપે, કાળ કદી નવ આપે—કાળ૦

સજન ૪૦.

વિષયમા જે એ ચાચારે, જીવ તે બહુ પસ્તાયારે—ટેક.

કામાધીન અધરૂપર્શ કરવા, ધસીને હસ્તી ધાયો—

ગુરૂ મારા ધસીને

બૂલવણીથી પડયો ખાડમા, બધનથી બધાયો—વિષય૦

મોહ શબ્દમા મૃગલા તે, પારધીને વસ હુવા—ગુરૂ૦

પતંગ દીપક માણ પડીને, અશ્મ અધ બળા મુવા—વિષય૦

મીન રસ આધીન થઈને, જળ માહી ઝપલાયા—ગુરૂ૦

સુગંધ વસ બનીને પેલા, અમર કમળ લપટાયા—વિષય૦

પાણેમા જે સાથે પડીયા, કહો ગતી શી ? થાય—ગુરૂ૦

દાસ “બાલુ” કહે નડે નહિજો, નીતીથી વપરાય—વિષય૦

ભજન ૪૧.

(કાણાને કાણુ કહીયે તો લાગે કડવું—એ રાગ.)

જીવન નાવડું જાતું, ભરદરીયે જીવન નાવડું જાતું—ટેક
પચ તત્વનું નાવડું બનાવ્યુંને માયા જળમાં મુકાતું,
વાયુના વેગે ને જળના તરંગે દોડાતું ડોલા ખાતું—ભર૦
દ્રવ્ય કેરું બદર દેખી ધસીને ઝડાસુ ધાતું,
એવામાં ભોગતું બદર બાળી પાછું વળી પલટાતું—ભર૦
જળને માર્ગે જોડાતું ને વળી એવામાં શુ થાતું,
કીર્તી બદર કાને મુલ્યુ તો ત્યા જવા લલચાતું—ભર૦
હુ ખ ખરાબાની ટકરો ખાતું મનમાં અતીશે મુકાતું,
સત્યનું બદર મુઝે નહિને આમ તેમ રહે અથડાતું—ભર૦
હલેસાથી પણ હાલે નહિ બ્યારે રોગ પ્રધ મોજે ઘેરાતું,
દાસ “બાલુ” કહે ખાગવા વિનાતું દરીયાની વચમાં ડુબાતું—ભર૦

ભજન ૪૨.

જીવન સરળ થઈ જાતું, ગુરૂ સમે જીવન સરળ થઈ જાતું—ટેક.
પાળક ચાલતા બાપાની સાથે, નથી ચીંતાવર થાતું,
સ્મનથી એ ડરતું નથી, એ પોતે રહે મલકાતું—ગુર૦
ખાગગાડીમાં જેસે ઉતાર, મનમાં નથીરે મુકાતું,
મનજીન ઉપર આધાર એના છે, મુકામે ઠેક પહોંચાતું—ગુર૦
કીર્તિતા પહેડે પીયુની સાથે, શરીર આખું સોપાતું,
પચ મર્યાદ ત્યા ભાસે નહિ, એવું નીર્ભયનું બાધ્યું નાતું—ગુર૦
જીવન દોરી જગજીવન હાથે, હુકમથી પાછું હલાતું,
દાસ “બાલુ” સદમુકની સમે, ખોળ્યું અસલતું ખાતું—ગુર૦

(૨૪)

ભજન ૪૩

સત્ય ગુરુ શુ તારે, મુગ્ધને, સત્ય ગુરુ શુ તારે ? ટેક
વાસ નગીમા કુક મારીયે, પણ નીકળે આનંદપારે
વગ્દાદથી વનસ્પતી ખીને, પણ પત્થર ન પલળે લગારે—મુઠ
માના બાળકને પય પાન કરાવે, પણ મુખ્ય હિરે દાન મારે,
સૂઈ પ્રકાશને દેખે નહિને, ક્યુવડ રીઝે અધારે—મુઠ
સ્નાન પાનથી શીતળ બને, જે આવે સરીતા આરે,
ડુબકી મારી બગલો ડુબે પણ મુખથી માછલા મારે—મુઠ
મધ ઘડા પર માખી બેસે, પણ ઠરે નહિ તે ઠારે,
ઉડી જતી મડાસની પાસે, પડે વિદ્યામા વારવારે—મુઠ
સત શબ્દ ને શબ્દ નવ માને, વિષયમા વળખા મારે,
“બાલુ” કહે બલે ગુરુ મળે, પણ ભોગવે ખાણી ચારે—મુઠ

ભજન ૪૪.

પાખડ પાર નથી પડતુ, કદાપી. પાખડ પાર નથી પડતુ—ટેક
ચીત્રામણ ના ઉદર ઉપર, મજાર નથી ફાળ ભરતુ,
મહોરમ કેગ વાધને દેખી, બકર જરા નથી ડરતુ—કદાપી
નિહતુ ચામડુ પહેરીને, ઘેડુ કુદે એ પૈતરા ભરતુ,
ભોપાળુ આખર જાહેર ચાતું જ્યારે, ચામડુ નીકળે પડતુ—કદાપી
કાગળ ફેરી દુલવાડીમા, ભગ આવી નથી ઠરતુ,
બાજીગર બહુ નાણુ બનાવે, પણ તેથી કાગળ ન સરતુ—કદાપી
રાજા બનીને આવે ભવેયો, છતા નથી કોષ ઠરતુ,
જોવા બેઠેલા જનમાથી, તેને કોષયે સલામ નથી ભરતુ,—કદાપી

(૨૫)

પાખ ડીના આડબરોતુ, ખાતુ નવી સુધરતુ,
દાસ 'ખાતુ' કહે ચાલે ખર, પણ આખર પોગળ ઉઘડતુ —કદાપી.

ભાજન ૪૫. (મન)

ન્યાલ કીયો મદગુરુએ મુને ખ્હોત ન્યાલ કીયો—એ રાગ.
નીસદીન દોડતુ ફરે, મન માકલકુ આ નીસદીન દોડતુ ફરે—ટેક.
માકડાની ટેનજ એવી, કુદમ કુદા કગ્ગા જેવી,
નીશા કરી અશીશુની અગે, મન માકલકુ આ.
અગ્ગાન ફેર અશીશુ ખાધુ, રગે રગે ઝેગ્ગ વાધ્યુ,
ગિમ વિછી ચટકા બરે, મન માકલકુ આ.
એલી ડાળી પેલી ડાળી, દોડે સદા રજાને માળી.
લાખી લાખી ફાગો બરે, મન માકલકુ આ.
'ખાલુ' કળા મતો પાસે, ચદાવી દે તેને વાસે,
સદાથે ચઢે ને ઉતરે, મન માકલકુ આ.

ભાજન ૪૬.

વાદ વિવાદો વડે, વઢેના છવો વાદ વિવાદો વડે ટક.
મતોની સનમુખ અડતા, નીદાને હાસી કરતા
હહાપણ ડોળતા બધે, વઢેલા.
ગ્રેમ વિના પ્રશ્નો પુછે, ઇશ્વરનુ સ્વરૂપ શુ છે ?
બોલવુ નવ કોઈનું બદે, વઢેલા.
નીર્ગુણ સીર્ગુણની ભતમા, તાણા વાણા કરતા મતમા
ગુણ નવ ધરતા હદથે, વઢેલા.
બક્ત તણા નામે ધરતા, અનીતીના કામે કરતા.
ઇશ્વરથી ડરે નહિ રહેયે, વઢેલા.

(૨૬)

ધર્મ બચેને હોય જીજ્ઞાસા, પણ વીવાદોને તજવા
દામ 'બાલુ' નમીને વટે, વઢેલાં

સાજન ૪૭

મોહી ગયા છે મદમા, અગાની અધા મોહી ગયા છે મદમા ટેક.

ગવણ કુભ કરણ દુર્યોધન, શીશુપાળ કશ જગજન
હારી ગયા હું પદમા, અગાનીં

કુળ કુટુંબ કીર્તી પ્રોઢી, કમાણીની આવક દોઢી.
તેનો ગુમાન ઘટમા, અગાનીં

કળા ચતુરાઈ બહુ જાણે, યુક્તી પ્રયુક્તી આણે
ખેલી રહ્યો ખટખટમા, અગાનીં

'બાલુ' કુપ મીડક એ'વા, ગુપ્ત કેગ જતુ ને'વા
સમગ્રે શુ બે હદમા, અગાનીં

સાજન ૪૮.

અજર અમરપદ એ, શુ જાણે અધો-અજર અમરપદ એ ટેક.

અકળ કળા અવિનાશી, સ્વરૂપે સ્વયમ પ્રકાશી.

વેદ પાર વસ્તુ રહી છે, શુ જાણેં

વિધ્યાઓ ન પહેચી શક્તી, અટકતી ત્યા સુક્તિ ભક્તિ

દેશ, કાળ, ત્યા દૂર રહે, શુ જાણેં

માયાતીત માયા વાળો, ગુણાતીત ને ગુણવાળો.

કર્તા અ કર્તા પોતે, શુ જાણેં

દાસ 'બાલુ' પામર પ્રાણી, શકે કેમ તેને જાણી ?

નામ રૂપ ગુણ નથી તે, શુ જાણેં

(૨૭)

લજન ૪૯

(ભક્તી બ્રહ્મની કરી લેને પ્રાણી એ રાગ.)

પેટ વેગગી ફરે જગતમા, બેદ વિના મટે ભટકીજી
કહેણી કહેતા રહેણી ન રહેતા, લાલચમા ગચ્છા લપટીજી, પેટ
ગાન તાનમા ગાય વગાડે, તબુરાનું વાગુજી
રાગ ગઘ્ઘી લોક રીઝાવે, જાણે દ્રવ્ય મળે ઝામુજી, પેટ
કટપનાની દત કયાઓ, ગાતા રાગજ તાણીજી
સર્વે લોકો સુણવા, આવે બાવાજીની વાણીજી, પેટ
ગોપીચંદ બતૂહરી રાગે ગાય, વૈગમ્ય વિનાનાજી
ઝોળખે નહિ એકે અક્ષરને, નીંદે પુસ્તક પાનાજી, પેટ
શીવજી ભીલડીના સનાદો, કૃષ્ણ ગોપી કેરાજી
વાસનામા વિષય વખાણે, નર નારીના સને'ડાજી, પેટ
નરસિંહ મહેતા ગમાપિરના, મામેરા બહુ કહેતાજી.
મહેનને પોતેતો સાદ્વે કદી નહી લેનાજી, પેટ
તન મન ધન અરખ્યાની, વાતો જ્ઞેશજી તોળીની કહેતાજી.
પોતે તો સતોની સાથે, સદાય રૂશણે રહેતાજી, પેટ
માથ મદિરાનો અહાર કરેને, રાત્રા સતને લજવેજી
દાસ 'બાલુ' કહે વિરલા નર, કાઠ બેખ મતનો બજવેજી, પેટ

લજન ૫૦.

ન્યાયકારી નારાયણ નિશ્ચે, માપ સકળના માપેજી
પાપ પુન્યના પરગટ બદલા, અતરયામી આપેજી, પેટ
અધારાને અજવાળામા, જન કાર્ય જોઈ રહેતાજી
બોળા સાથે બોળા થાતા, 'શક'ને શિક્ષા દેતાજી, ન્યાય

(૨૮)

અધર્મ વર્તેને ચાન કયે, કષ્ટ છેતરતા છખીલાનેજ.
પણુ પલપલમા બદલો પામે, પાખર નવ પિછાનેજ, ન્યાય
ન્યાયનો કાટો ગજ કાતર લઈ, વિશ્વમા એ વ્યાપેજ.
દાસ “બાલુ” કહે સદા સર્વદા, ઈન્સાફો હરી આગેજ, ન્યાય

ભજન ૫૧.

ચાની મુદના એક શરીરા, સુખ દુખ સરખા હોતાજ
ચાની વેડે ધીરજથીને, મુરખ જનતો રોતાજ, ટેક
ભોગ ધંધીયો એક સગખી છે, પણુ તેમા ફેર દીએજ
કષ્ટની ચાની નવ ડરતા, ખળને ખેદ અતીએજ, ચાની
જેમ ઉદર પખી જે બેઠા, એવામાં દવ એક આવેજ
ચુ-ચુ કરતા ઉદર મરતા, પખી ઉડી જાવેજ, ચાની
સુખ દુખ મકલ્પ ને વિકલ્પ, મુઠ કલખાઓ કરતાજ.
દાસ “બાલુ” કહે ચાની જનતો, તેથી ન્યારા ફરતાજ, ચાની

ભજન ૫૨.

જેની પામે ધ્યેય હોય, ભાષ તેતો તે પરખાવેજ
પોત પોતાનો ધ્યેય બતાવી, સધરવા સમજાવેજ, ટેક.
પાપી પણુ સતીની પાસે, જતા શાન્તિ પાવેજ
બ્રહ્મચારી પણુ વેળ્યા પાસે, જાયતો જરૂર ફસાવેજ, જ
કઠોઈની દુકાન ચકી, મીઠાન મળે બહુ સારજ.
અશિશુવાળો અશિશુ આપે, કલાલ આપે દારજ, જ
બાવળ છાયે બેસસેતે, કટકથી પીડારોજ
પ્રેમ મુગધી પામશે જે, જશે ચલન પાસેજ, જ

(૨૯)

સર્પ પીછી સતને પણ, ઝેરજ તે નરશાવેજ
ચક્ર દષ્ટ પ્રકાશ સર્વપર, સીતળતા વરમાવેજ, અ
જીવન માહે જે જે ઉતરે, તે તે બોધજ લક્ષ્યેજ.
દાસ 'બાલુ' કહે સર્વેમાથી, સાર સદા સ્વધરીએજ, અ

સજન પૃથ્વિ

ત્રીતાપ-વર્ણન. (અધ્યાત્મ)

અધ્યાત્મના તાપ અહોનિશ, તેમા જીવ તપાતાજ
શરીર કેરા સવે વ્યાધી, જે જે દુખો થાતાજ—ટેક
આધા શીશી આખ ઝામરવા, અધ્યાત્મના દુખોજ
સણુકા સોજો વાયુ ગોજો, ચાલે પેટમા ચુકોજ, અ
રોગ ભગદર તાવ જવરને, દર્દ ખામી દમનાજ
ગડ ગુમડને ખસ ખરજવા, સર્વે અધ્યાત્મનાજ, અ
જે જે અગમા ઉપજ, આવે સહુ અધ્યાત્મ કહાવેજ
દાસ 'બાલુ' કહે સદ્યુગ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હહાવેજ, અ

સજન પૃથ્વિ (અધીભૂત.)

અધીભૂતના દુખ અતિશે, જીવ હમેશા જળતાજ
બહીર દુખની કરે કલ્પના, બહુ પ્રકારે બળતાજ—ટેક,
ભૂત પત્નીતનો ભય બહુ, ભાસે દુશ્મનથી રહે ડગતાજ
બૂડે જળ અમીમા દાઝે, શસ્ત્ર વાગેને મરતાજ, અ
અણુ ચિત્તવ્યા આધાત બને ને, થાય અક્રમાતોજ
પ્રાણી જતુ મનુષ્ય પીડે, અધીભૂત કહેવાતોજ, અ
અગણીત દુખો અધીભૂતના, કહેતા પાત્ર ન આવેજ
દાસ "બાલુ" કહે સતતમુરુ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હહાવેજ, અ

(૩૦)

ભજન પદ (અધીદેવ)

અધીદેવની અતી ઉપાધી, છન ગ્હો માહી ઝખેછ
 'હુ' માફની કરે કલ્પના, મનના દુખો ડખેછ, ટેક
 માફ માફ કહીને મરતો, કાઠ નવ આવે સાથેછ
 નાસ્તીક ચર્મ અધર્મ આચરી, જતો જમતે હાથેછ, અં
 મગ્ધુ સમે આવી જમ જાણે, ફાસ ગળામા ધાવેછ
 ધસડના જમપુત્રી ચાલે, મારે મુગદળ બાલેછ, અં
 વૈતન્યુની દુખજ વમમા, ધીકતા ગ્યલે બજાડેછ.
 જતુનાળા નર્ક કડમા, દુર્ગધીમા હુમાડે છ, અં
 વૃક્ષ સાથે ઉચે બાધે, નીચે અમ્મી ધીકાવેછ
 ત્રાખા વર્ધા તમ બુમી, તેમા જમ ચલાવેછ, અં
 કુબી પાકને રો, ગૈ, નર્કો, અધીદેવમા આવેછ
 દાસ "બાલુ" કહે સદ્યુઃ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હાવેછ, અં

ભજન પદ (ભારત દેશ)

(ભજન કરી લ્યો ભાવેરે ભવ ભટકણ બાને એ ગગ.)
 ડો દેશ હમારેરે, ભલી ભારત માતા
 આનંદ ઉછળે હરેરે, ગુણ તારા ગાતા, ટેક.
 અદાર ભાર વનરપતીરે, ફળ ફલ બહુ ફાલે
 પાક અનાજનો પાડેરે, લોકા સુખમા મ્હાલે, ડો.
 જનાળા મુખીનો ભય નહીરે, શીત જાત્રી ન સાલે
 ખાદીથી ગ્હે આખાદીરે, કાંદી મ્હા વિલુ ચાલે, રડો.
 અડચણ વિના અહીંસારે, પુરો ધર્મ પળાતો.
 માસ મહિરાનો ખોરાકરે, જ્યાં બ્રહ્મ મનાતો; રડો.

(૩૧)

વેનાગવવાળી બૂમીરે, ઋષિ મુનીની ગેર
જ્ઞાન અધ્યાત્મ સાધનરે, જ્યાં મોક્ષ કરે, ડોહો
“બાલુ” ભારત એવીરે, ગુણ ઝાઝા જેના
જનમ્યુ જે આ દેશેરે, ધન્ય ભાગ્ય તેના, ડોહો

ભજન પાઠ. (ગૂરૂવંદન)

નમુ નમુ સદગુરુનેરે, જેના ગુણ અતિશે
ચગ્લુ ગુરુના વહુરે, રજ ચંડાલું થીપે, ટેક.
પાગસ લોહને પગસેરે, તેતુ કચન આવે
નદગુરુ શીષ્યોનેરે, નીજ રૂપ બનાવે, નમુ
જન્મ મનસુ નેખમરે, ગુરુ સહેજે નિવારે.
સચ્ચ રોક હણીનેરે, ભવસાગર તારે, નમુ
કલ્પતરુ કામ બેનુરે, મુર ચદ્ર જેવા
દુર કરે ત્રીતાપોરે, શ્રી સતગુરુ દેવા, નમુ
જળ ભરી નીજ ચાયેરે, જેમ પક્ષી જાતા.
માળામા લાવીનેરે, ખચ્ચાને પાતા; નમુ
ગાન સાગરથી લાવીરે, એમ સદગુરુ આપે
અમૃત બુદ પીવાડીરે, ઘટ બીતર સ્થાપે, નમુ
ગુણ અપાર ગુનારે, કોણ શકે વિસ્તારી :
“બાલુ” ને આસરે મ્હોટોરે, સદગુરુના ભારી, નમુ

ભજન પદ. (કાળ)

કાળ તલ્લો ભય સહુનેરે, મ્હોટો છે માથે
સુખ સપતી વૈભવરે, આવે નહિ સાથે—ટેક.
ધંધ કુબેરથી અદકરે, હોય ભોગ ભભેર.

પણ તેવી સહુ ચાતારે, અતે આધેગ—કાળ૦
અમીરને ઉમરાવરે, શેઠ સરદાર સ્થાણા.

માયા મુકી જાણે, કાણુ રકને રાણા—કાળ૦
કાળ ઝપાટો જાણેરે, પળમા દે ઠેલી
દાસ 'બાણુ' કહે અતેરે, હરી-વિષુ નહિ ખેલી—કાળ૦

ભજન પદ. (માયા)

માયા લાગે મીઠીરે, મધ પુડા જેવી
સર્પણ હોય સુનાળીરે, પણ જેરી કેવી ?—ટક.
અમીના તુખારારે, રજે હોય રાતા
પણુ પીડા બહુ કરતાડે, તેનો સ્પર્શ ચાતા—માયા૦
દૂધ આકડા ફેરે, હોય સફેદ સાર
પણુ તે ખીનારાનોરે, છે જીવ હરનાડ—માયા૦
શુનાળ કેગ પુષ્પોરે, સુદગ લાગે છે
પણુ તે લેવા જાતારે, કાટા વાગે છે—માયા૦
સ્વાદ અતિ માયાનોરે, બહુ લાગે ખ્યારી
દામ 'બાણુ' કહે અતેરે, તે કરતી ખુવારી—માયા૦

ભજન ૬૦.

(કહેવું શુ હવે તમને કા'ના એ રાગ.)

જનમીને શુ કીધુ તે જીવડા ? આયુષ્ય એજ ખોયોરે—જન-મી૦
જનની કુખે જન્મ ધરીને, કરતો પય પાન પેટ ભરીને.
માતા સગે ગેલ કરીને, હસ્યો રમ્યોને રાયોરે—જન-મી૦ .
યોવન માહે યુવતી વરીને, વિષયો સાથે પ્રિતી કરીને.
ધર ધંધામા ધેસો કરીને, માયામા તું મોહોરે—જન-મી૦

વહુને દિકરા પરીવાર પામ્યો, જરને જોરે જસ બહુ જામ્યો.
 શૂદ્ર પણામા વાસનાએ દામ્યો, જુગ પતિને ન જોયોરે—જન્મી.
 ખેડો નહીં કદી સતની સાથે, જન્મ મરણનું દુખ રાખ્યું માથે.
 દાસ 'બાલુ' કહે મયો જન્મ હાથે, વૃથા જન્મ વગોવ્યોરે—જન્મી.

જનન પદ.

મનવા મારા વિનવું હું તુજને, માન શીખામણુ મારીરે—મનવા. ટેક.
 માયા નાટક મન તું મચવે, પાત્ર તત્વ માહી પાઠો બજવે
 તું નાચી શીઃ પોતાને લજવે ? ચાતી હાસી તારીરે—મનવા.
 મીથ્યા મામા મૃગજળ ભાસે, નીર્ધક ધાતુ નીરની આશો.
 પસતાતું ત્યા જઈને પાસે, છટો ના મળે વારીરે—મનવા.
 ઇંદ્ર વર્ણા ફળને ભાળી, દોડી મરતૂ ડાળેડાળી.
 ખેસે નહિં કદી સંતોષવાળી, ખાલી ચાતું ખવારીરે—મનવા.
 કુસુમ ન હોય આકાશો ક્યાહી ભાસે રૂપ છીપમા ભાઈ.
 મોતી ન મળે ઝાઝવા માહી, વ્યર્થ વાસના તારીરે—મનવા.
 સમજે નહિં કદી સતની સંને, કહ્યો વચન તું નવ ધરે કાને.
 દાસ 'બાલુ' કહે કહ્યું ન માને, અતે રહેતું હારીરે—મનવા.

લજન પદ

અપગધી અવગુણી હું આપનો, આપ ચરણમા આબ્યોરે—અ. ટેક.
 મેલો થેલો જૂલકણો ભારે, પ્રત વચુલા ન કીધા લગારે.
 તમ કૃપા વિણ કોણુજ તારે, નથી હું ગાને ગળાયોરે—અ.
 નથી હું પડીત વીધ્વન પુરે, જલવાળો નથી દાતા સુરે.
 જોગ જગનને તીર્થે અધૂરો, નથી હું મગા ન્હાયોરે—અ.
 નીર્ધન ને તમ નામનું નાણું, શું મુકું હું મેટ નજરાણું ?

(૩૪)

મત્ર જાપને અટક ન જાણું, નથી હું રાતા ડાહોરે—અં
અવગુણી છે આસરે હમારે, પતીતને કોણ પાર ઉતારે
દાસ 'બાલુ' એક નામને આધારે, ગરીબ થઇ ગુણ ગાયોરે—અં

સજન ૬૧

ઓધા મદીર આવજો હમારે, પીયુ તણી છુ ધ્યાસીરે—ઓધા ટેક
ચકોરનુ ચીત ચોટયુ ગગનપે, જળ વિનાનુ જેમ માછલુ તલપે.
હરી વિના એમ હેકું કહ્યે, પુરો આશ અવિનાસીરે—ઓધાં
તમ આવે મહારે થાય અજવાળુ, જોગ જગન તમ ચણે બાળુ.
જપ તપ તીરથ આપમા ન્યાળુ, કોટીક ગગા કાશીરે—ઓધાં
ખાન પાન ભોજન નવ ભાવે, સુની સેજમા નીદ્રા ન આવે
આખ્યોથી આસુડા જાવે, દુખડા પામે દાસીરે—ઓધાં
જીવણુ વિના બધુ જીવન ખારૂં, વેરાજણુ થઈ કદની ધારૂં
અલેક જગાવુ પીયુને પોકારૂં, આઠે ખેડાર ઉદાસીરે—ઓધાં
મોહનજી મુજ મદીરે આવો, જપ અજપા ધટમા જપાવો
શ્રામે શ્રાસે લીજીયે લહાવો, "બાલુ" છુટે ચોરાસીરે—ઓધાં

સજન ૬૨.

ધાયલ હોય તે વેદના જાણે, અવર ન જાણે કાષ્ટરે ધાયલં ટેક.
ચદન ભારો ખરશુ જાણે? કુલની વાસના પત્ર શુ માણે ?
બેદ જણ્યા વિણુ રાગડા તાણે, ગાતા રાગમા મોહીરે—ધાયલં
કવારી શુ જાણે કથનાશુખને વધ્યા શુ લલે પ્રસ્વના દુખને
અધો આરસીમા ભાળે ન મુખને, રોગી ને શી રસોધરે—ધાયં
શાહરીયામા મોતી સારા, મરજવા કોઈ તે બેનારા.
પારે હિમા રહી જોનારા, તેતો રહેશે જોધરે—ધાયલં

(૩૫)

સાસ્ર વાચેને સાર ન સુઝે, બેખ ધર્યો પણ ભેદ ન પુઝે,
કુલદા નારી કથને ન પુઝે, દ્રષ્ટી જે'ની દોષરે—ધાયલ
ભેદ વચનને સાર શુઝ ગમતો, પાવે જે હોય પુરા કરમતો.
'બાલુ' બીજા મનુષ્ય જન્મતો, હીરો નાખતા ખોઈરે—ધાયલ

ભજન ૬૩. (રાગ માહ) (માયા રૂપ)

એ'ને કળી શકે નહિ કોઈ, એ'ની જાણે માયારે—ટેક
સીનિમાના પુતળારે, કરતા ખેવ અપાર,
પણ તે'મા કાઈ સલ મળે નહી, જાયાનો પરકાર—એવી
જાકળના મુક્તાફળ ઝાઝા, ચળકે તેહ અપાર
બેવા જાતા હાથ ન લાગે, દર્પણમાનુ દેહાર—એવી
ધુમાડાની મુઠ્ઠીયો ભરે, હાથ ન આવે લગાર,
જોગી વૈગગીને ત્યાગી બૂદ્યા, કોઈ ન નીકળ્યુ બહાર—એવી
કાયા ત્યા લગી માયા રહેવાની, પામે નહિ કોઈ પાર.
દાન 'બાલુ' સદગુર પ્રતાપે, સમજ્યેથી મળે માગ—એવી

ભજન ૬૪.

જુવો અર્ગ અત્યુ માહીરે, સુખ મ્હોડુ ભજનનુરે—ટેક
નાટક ખેવો નીખે ઝાઝા, નવા નવા ધરી નેહ,
હરીના રૂપમા દ્રષ્ટી નથીતો, અધ જાણો ભાઈ તેહરે—સુખ
બાગ જગીયાને જગલા મ્હોટા, લાખ કરોડ કમાય
પણ તણી નવ કીધી કમાણીતો, બીજુક માહી બેખાયર—સુખ
સાયકલ મોટર ટ્રેન સ્ટીમર, બલુન મ્હોડી બેસાય,
હરી તણી નવ મોજ માણીતો, પેદુલીયા 'કહેવાયરે—સુખ
રામને રાગણી વીધ વીધ ઝાઝા, વાળ વગાડી માય.

(૩૬)

હરી તણુ નવ ગુણ ગાયાતો, ગુણીકા ગાણુ ગણાવરે—સુખં
ખાનને પાનને ખાન અતિશે, આખરૂં ઝાઝી હોય,
હરી તણી મરગદા લોપેતો, માયે જણ્યા જે'વા જોયરે—સુખં
દયા રાખેને પ્રભુ બજે, બહે ભોગવે અનેક સુખ
દાસ “બાહુ” કહે દેવ તે પોતે, ધન્ય માતાની કુખરે—સુખં

ભજન ૬૫

હરી બજે તે પામે પારરે, નથી કુળ તણું કઈ કામ—ટેક.
મૃગલીથી થયા એડલસીંગી, મહા મુની નીરધાર,
માછી થકી થયા વ્યાસ મુની, જેણે ત્યા પુરાણ અદારે—નથીં.
વાલ્મીક મુની ભીલ જાતીના, નારદ દાસી તન
સજનો કસાઈ ગુણીકા જે'વા, તરી ગયા નીચ જનરે—નથીં.
કપીર જુદો સવરી ભીલડી, ટેક તે ચોખા મેળ,
ચમાર તે રોહીદાસ હતા બધા ભકતોખા ગણાયેરે—નથીં.
કુળ ઉંચુ કે નીચુ હશે પણ, જેણે ભજ્યા ધરી ભાવ
દાસ ‘બાહુ’ કહે તરી જમે, જેને નામનુ મળ્યુ નાવરે—નથીં.

ભજન ૬૬.

નથી નવા જુનાના નીચરે, મહુ લાભ મળે ત્યા જાય—ટેક.
કુપ બહે કઈ કળનોરે, જળખા હો જો ખાર,
નવા નળ કેરૂં નીર મીઠું જોઈ, તે ભરશે મહુ નારરે—મહું.
જૂના વખતના વેદ થકા, કદી ર્હ ન કાદી ચકાપ ।
અકટર નવાની લેશે દવા, જો ગુણ હશે ત્હની માહરે—મહું.
ધર્મશાળા હોય અસલની, પણ સગવડ ન સચવાય.
[જો તો મુસાફરો તેને તળે, નવી દાંડાખા જાયરે—મહું.

(૩૭)

તૂને માર્ગે માનવી જાતા, ગામ અને પરગામ.
 વી આવેલી આગમડી જોઈ, તજવા લાગ્યા તમામરે—સહુ.
 ઘુના ગુઝમા પોલમ પોલને, પાખડ જો પરખાય,
 ધરનો નવ બેધ કરેતો, બેસક તેહ તળમરે—સહુ.
 વા જૂનાના નીમ નથી, સત્ય સદા છડીદાર
 'સ "જાલુ" કહે ગુણીજનોતો, સમજ લેશે સારે—સહુ.

સજન ૬૭.

કોણ કાળને કરે દુરરે સહુ માયા કેરા મજુર—ટેક
 મરણ પચારીએ રોગી પડ્યો, જીવ્યાની આશા ઉર, •
 ધણા જનોને ધગના પુઝે, દુખ કરો કોઈ દુરરે—સહુ.
 જૂવો આવી કહે જૂત પેહુ છે, લાવો અડદ સીંદુર
 ડાખલુ માડી ઉતાર કાઢુ, જાશે એ ઝાડ જરરે—સહુ.
 જોશી કહે તમ કુળ દેવ્યાની, કીયામા રહીએ કસુ,
 મહેના દોષથી દુખ વધ્યુ છે, પુખવો તે બરપુરરે—સહુ.
 આવો કહે તમે બાધા રાખો, નરસિંહ આપશે તુર.
 પાટ મ કાવો દુખકુ જાશે, રહેશે નહિ તલપુરરે—સહુ.
 વેદ કહે એ બેમજ ખોટા, જૂઠા જાણો જરર,
 નાડી તણો અમ રોગ થયો છે, દવાથી થાશે દુરરે—સહુ.
 જુવા બાવાને વેદને જોશી, ચારે થયા અજુર.
 જાણે નહી જે પોતાને પણ, કાળ કરે અકસુરરે—સહુ.

સજન ૬૮

મન ઇંદ્રી વિષમ દેવ, તેથી તુટે ન્યારે—ટેક.
 મોત ઇંદ્રીનો વિષમ છે સમ્મદ, દેવ તેના દીમખાળ

(૩૮)

ફળ છે વિષય ચક્ષુ તણો ત્યા, સૂર્ય સદારખવાળ—તેથી
 ધ્યાણ ધરીનો ગધ વિષય છે, દેવ અશ્વિન કુમાર,
 જીવ્યામા જળદેવ વસે, જ્યા રસ વિષય નિગધાર—તેથી
 સ્પર્શ વિષયનો દેવ છે વાયુ, ત્વચા તણા તતખેવ
 મુખ ધ્રિમા અગ્નિ ઓપે, હાથના ઇંદ્ર દેવ—તેથી
 મન તણા દેવ ચદ્રજ કહીયે, બુદ્ધી વિધાતા હોય,
 ચિતમા પ્રાસુદેવ વમે છે, અહ કારે શીવ જોય—તેથી
 ઇંદ્રી વિષયનો દેવ શરીરના, અત ઠરણ ચાર
 દાસ “બાલુ” કહે વેખરી મધ્યમ, પશ્યતી પરાપાર—તેથી

ભજન ૬૯. (રાગ-રમેણી.)

સત્ય શબ્દ લહોરે મેરે બાધ, શબ્દ બીના કોઇ પાર ન પાઇ,
 નાનક શકરાચાર્ય સીધાયે, સત્ય શબ્દસે પાર પહુચાયે, ટેક
 અરબૂન ઉદ્ધવ શબ્દકો ચિના, કષ્ટ મુરારીક સત્ય ગુર કીના.
 બાણુ ત્રીકમ અરબારથી નિજરી, સત્ય શબ્દકો ઉરલીયા ધારી,
 મહમ્મદ મુશા ઇશા મનસુરા, સત્ય સુકીતસે પાયે નૂગ
 સત મહન્ત ઓર રશી મુની માની, સત્ય શબ્દસે ગુર ગમજની,
 સત્ય શબ્દકો જો નહિ જાને, અતિ દુખ પાવે ચારાશીખાને.
 જોમ જગન કરે કોટીક પુજા, સત્ય શબ્દ બિના તારે ન દુજા,
 સત દ્વિપ નવ ખડકે માહી, ઘટ ઘટ ‘બાલુ’ શબ્દ રહ્યા છાહી

ભજન ૭૦.

આજ સખી મેરે લગન લિખાયે, સત્ય ગુર સગ મગલ વરતાયે
 ચિતકી ચુદ્ધી અગ પર ઓહી, પહેની કીયા કંગન જોડી,
 મોક્ષકો મોહ ધર્યો શીર ઉપર, હેતકા હીરદે હાર મનોહર.

(૩૯)

નંતોપ શ્રીફળ હાથ ધરાઈ, પ્રેમ પ્રસાદી ગુરૂસે પાઈ;
દીલકા દીપક કીયા ઉજ્યારા, ધ્યાનકા ધુપ અહોનીસ ધારા
બચનકી બુદ પીયાજીને દીની, સુરતા સુહાગન સતકર લીની,
દાસ 'બાલુ' સત ગુરૂજીકો ચીના, પીયાજીકા સ્હાવ અહોનીસ લીના.

ભજન ૭૧.

આજ સખી ઉલટ અતી આઈ, સત્ય ગુરૂ કહાન પીયાજીકુ પાઈ.
નીકસી દેહાલીમાન ભૂવનમે, ગોકુલ તજ મીલ ગઘ મોહનસે;
દમ કદમ ચઢે કહાન કુમારા, સુશુભળા જુમના ઘાટજ સારા
તન બીંદરા બીન રાસરચાઈ, સોહમ બંસરી ધૂન મચાઈ;
સખ ગોપી એક ઠોરમે આઈ, બીજ ભિન્ન વૃત્તીકો એક મીલાઈ.
ઇંદ્ર દેવ દર્શન કો આયે, અપને પદકા બાન બૂલાયે,
સત્ય ગુરૂ 'દીનાનાથ' દયાલુ, પ્રેમ પીયુ મગ ખેલત બાલુ'.

ભજન ૭૨. (રાગ બનઝરો)

શ્રીરામ ઉવાચ)

શ્રીગમ ગુરૂને ઉચ્ચારે, મહારી પ્રભને દુ ખ બહુ ભારે. રેક
પુબ્ય પરસુ પડ્યા છે પુઠે, મહારી જતીના હીતને હુરેરે,
જૂબી નક્ષત્રી કરવી ધારે, મહારી૦
સત્રુ મ્હેટા મોટા મમ શીખે, મહારી પ્રભને પીડે અતિખેરે
મહા અસુર બળીયા ભારે, મહારી૦
મહારા દેવ રૂપી દેશ બધુ, રૂબ્યા દુ ખ તણે ભવસિંધુરે,
હવે આવીને ક્રોધ ઉગારે, મહારી૦
ગર્વ રાક્ષસો બહુ ત્રાડે, યમ યોગ સુધારા તોડી પાડેરે.
સત્ય બળ અમારૂં સંહારે, મહારી૦

(૪૦)

બની દુર્બળ દસા બહુ ભારી, બધી પ્રજા મ્હારી દુ ખીરાગરે;
'બાલુ' કેમ ઉતરે ભવ પારે, મ્હારીં

ભજન ૭૩ (વસીરઠ ઉવાચ)

કહું વધીટ મુણે ગુણુ મામી, તમે રામ સહજના સ્વામી ટક
તમે આદી આત્મારામ દેવા, સહુ કરે તમારી સેવારે,
રહું કાળ સદા ચીર નામી, તમે
આતો માયા કરોળાઆની જાળી, તમે સિંહ રથા શુ ભાળાગે,
મારો કુ ક મીથ્યા એતો જામી, તમે
જાકળ બીંદુ હોય જાગા, નવ સૂર્ય ન્હાસે મૂકી માગાગે,
તમ હરોછો શુ ભય પામી ? તમે
યત્ન આગે નવ રહે વાધે, પુરુષારથ હીમ્મત સાધારે.
'બાલુ' કર્મ કરો નીરકામી, તમે

ભજન ૭૪. (દેશ સેવા)

જે જગપતિને રહ્યો જાગી, તેણે દેશ શેવા કીધી સાચી ટેક
જેણે નીતી બ્યહવાર સુધાર્યો, એક અધ્વૈત ધમ્મર ધાર્યોરે,
રહ્યો નીરગુણ પદમાં નાચી, તેણે
નવી વિષયતણું બહુ વ્યસન, ગાળે સાદુ સ્વદેશી શ્રવણે
રહે રામ ભજનમા રાચી, તેણે
બલે માસીક પેપર ન મગાવે, બલે મોટા અથો ન ભાવેરે;
અહો સાર થોડું ધણું વાચી, તેણે
નવ જાહેર પ્રખ્યાત બલે થાતો, બલે વક્તામા હોય ન અજ્ઞાતોરે;
તેથી નથી કમાણી કંઈ કાચી, તેણે
ધમ્મરને હદયમા માની, કરી ભક્તી જેણે છાનીરે.
'બાલુ' તે હરીજનની કું દાસી, તેણે

(૪૧)

સજન ૭૫

(રાગ આધવજીના મહેશનો)

સત્ય ગુરુએ મને આપ્યું નાહ અતી બલુ,
બેની ખજનાનો બારે મેનો માલજો.
કોહીનુનો હીરો આપ્યો મુને હાથમા,
કગાન હતો પણ ગુ એ કીધો ન્યાલજો—સત્ય૦ ટેક.
વેદ દવા આપીને ઠાળે છે રોગને,
તેથી રોગીને થાય સરીરે સુખજો.
સદગુ એ કરી સજ્જ દવા શોહામણી,
ટાળ્યું મહાઈ જન્મ મગ્ધનુ દુખજો—સત્ય૦
પાગ્યુ ભોહને પરસીને કચન કરે.
પણ તેથી તે નીજ સ્વરૂપે ન થાયજો,
સત્ય ગુરુ કરે શીખને પોતા સમે.
જીવપણનો ભેદ મમુળો જાયજો—સત્ય૦
મત વિના સહાયક નહિ ત્રીલોકમા,
કોડ આપુ તોય બદલો નવ વળાયજો
રક તણા દાતારે 'સત્યગુરુ' દેવ છે,
પત પત વહીને 'બાલુ' લાગે પાયજો—સત્ય૦

સજન ૭૬

સાસરીયે જીવ આવી હતો સાહેલડી,
હી રીતે કહું સ્વામી સુખની રીતજો—ટેક.

એ ઘેગ જતારે નવો અનુભવ ઉઘડે
 પગ્ણી હોય તે જાણે પીયુની પ્રીતજ્ઞે—સાસરીયે.
 કુટીલપણું ત્યાં ચાલે નહિ હો જોનડી,
 રહેવું પડે ત્યાં તો મર્યાદાની માયજ્ઞે
 દીંગલીઓના જેવ નથી એ દેશમા,
 ત્યાંતો પીયુનું પગ્ગટ ૩૫ દર્શાયજ્ઞે—સાસરીયે.
 પ્રેમ પીયુની સાથે પ્હોડી પવનમા
 વર્ણી શકાય નહિ જીમ થઈએ વાતજ્ઞે,
 જ્યારે પ્હેની તૂ પણુ જશે સાસરે
 ત્યારે બાગશે તાગ મનની બ્રાન્તજ્ઞે—સામગીયે.
 પચ વિધવના મુખો નથી ત્યાં પ્હોચત,
 ગગ એવો ગ્હે આનંદ દીનને ગતજ્ઞે.
 “દાસ બાલુ” કહે સાબળ મહારી મુજની,
 કહેનાય નહિ એ સાસરીયાની વાતજ્ઞે—સાસરીયે.

ભજન ૭૭

(સગજનહારે જગમા સરજી—એ રાગ)

મુજ મુગ્ધ પગ મ્હેર કરોતે, સતગુરુ સરજન હાર—ટેક
 ભવ સિંધુ માયા જળ ભરીયો, તેમા હું નીરભાગી પડીયો,
 નામ તણુ ગુરુ નાવ કરીતે, આપ કરો ઉદ્ધાર—મુજ.
 કામ ક્રોધ મદ મ્દાર મ્હોટા, દ્હેગી તરંગો શીલુ શીસોટા.
 અનંત જળમા જાઉં તણાતો, ગુરુ ઉતારો પાર—મુજ.
 ગત્રી ઘોર ભય કર ભાસે, મુઝે નહિ કષ્ટ પચ ચોપાસે,
 સત સૂર્ય પ્રકાશ કરને, શીયાવી દયો અધકાર—મુજ.

(૪૩)

અધ્યાતમ અધીભૂત સતાવે, અધી દૈવાદી તાપ જળાવે.
વિકટ રણમા કરી વિસામો, ઉતારો ભવનો ભાર-મુજાં
પથ વિપયો પડીઆ મમ મુઠે, ઇંદ્રિયો આતમ ધન લૂટે,
બોધ બાણથી મન બુદ્ધીને, મારો વચનનો માર-મુજાં
પથ ત્રય અનત જગતમા, પોત પોતાના તાણે મતમા
દાસ 'બાલુ' પર દયા કરીને, સત્ય બતાવો સાર-મુજાં

ભજન ૭૮

નુતો ગગનમે હરનીષ ગીડગીડ, બાળ બાળ રહા—ટેક
નાલી કમળમે શ્વાસા જાવે, શબ્દ સુરતી એક ધર આવે,
રોમ રોમ રણકારમે, એક નિરગુણ નાય રહા--સુનો
ખટ ચક્રમે બેસે શ્વાસા, ત્રીકુટીમે હોય તમાસા
દમ દમમટી દોરમે, એક ઝંખી ગાળ રહા--સુનો
નજ સોહ ગમે મુખમણી સોવે, જાપ અજ પા નીશદીન હોવે,
વેદ વાણીકી સાક્ષી પાઈ, તબ મનવા રાય રહા--સુનો
જગત સ્વમ સુક્ષોપતિ માહી, પ્રાત મધ્ય તીનો કાલ નાહી
દાસ 'બાલુ' કહે શબ્દ સદા, સદગુર શીરતાજ રહા--સુનો

ભજન ૭૯.

(છોડો હવેતો હદ થઈ ઓ હાંડુ મુમલમાન—એરાગ)
દુખ દર્દ ઉપાધી દેખી બદા, શીકર શુ કરે ?
બજ બાવ ધરીને હરીને, સર્વે સંકટ હરે—ટેક.
કળ ખાતો જે વૂ ચૂટી, તે આસા ડાળી દુટી
ખોરાક ગયો સહુ ખૂટી, તેથી શીકર શુ કરે ?—દુખ
વાયુ સુસવાટે વાતો, તેથી હીવો નવ થાતો,

(૪૪)

વારને વારે ખૂલતો, તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 દેખી બધ ધવારને રડતો, બહુ ઠેલમ ઠેલમ કરતો
 પશુ દરવાજો ન ઉઘડતો; તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 મીઠા વચનો તૂળ મનના, સુણતા પક્ષી વન વનના,
 પલળે ન પથરા ધરના, તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 ચિંતાઓ ફેકી દેજે, કર્તાબ પરાયણ રહેજે
 સદગુરુને સોધી લેજે, 'બાબુ' શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦

સંજન ૮૦.

ભારે ભગેસો તમારો નથી, અવરનો આધાર.
 તમ નિના ન મારો બેલી, આતો સવારથી સસાર—ટેક.
 મુખાકર આવી આરે, બેસે નાવીક આધારે,
 ભર દરીયે જઈને ડુબાડે, પછી પામે કેમ પાર ?—ભારે૦
 ઝોળાવા લીધા સાથે, પછી ભમ રહે નહિ માથે
 વનમા જમ લૂટે હાથે, પછી સુણે કોણ પોકાર—ભારે૦
 માતાને બોલે પેદુ, બાળક બીન શીકર બેદુ,
 ઉચકે કે નાખે હેદુ, તેને નથી દરકાર—ભારે૦
 દાન બહુ તમે દયાલુ, કર્તા હતાં કૃપાળુ.
 હું નીર્માત માત્ર બાબુ, માથે તમારો મદાર—ભારે૦

સંજન ૮૧.

(અનુભવ તો નવ આયો ગાડુ, ગીત સમજ બીન ગાયો એ રાગ)
 શુ દેહા અબીમાન લાવે, જો ચૈતન્ય સુજ ચલાવે—ટેક.
 હું હું કરી હુંકાર કરે પણ, પડની ખબર ન પાવેર.
 છાતી ઠોપી મુઝ મગ્ડે પણ, હાથને હરી હલાવે—જો

(૪૫)

હાથ હલાવે ચરણ ચલાવે, લીંગે ભોગ કગવેરે.
વાટે બોલે ગુદા ચઢી ઝો, મળતો ત્યામ કરાવે—જો.
ઓત સુણેને ભોચન દેજે, નાક સુગંધ ઝોળખાવેરે,
ત્વચા હવારા સપર્સ થાતો, જીભ્યા રવાદ જણાવે—જો.
(પ્રાણ) ઊંઠેને અપાન બેએ, કંઠે (કેદાન) કઢાવેરે
(અમાન) વાયુ નાભીમા રહી, પાન પાન પચાવે—જો.
(વ્યાન) શરીરે વ્યાપી રહેલો, ગતને દોડાવેરે,
(કુમ) (કુકટ) (નામ) (ધનન્ય) (દિવદત) વાયુ કઢાવે—જો.
પચ જાતનુ પુતળુ તૂ, હુપદ શીદ ધરાવેરે
દાસ 'બાહુ' કહે ચૈતન્ય, ચલાવે મજતૂ તેને ભાવે—જો.

જીજ્ઞાસુ ૮૨.

ઉપજાવે વણસાવે, હગ્ની કળા કળા નવ જાવે—ટેક.
૩૫ દેખીને ચક્ષુ ચોટે, બહીર વસ્તુ લાવેરે
ચન્દ્ર ઇંદ્રી કર્મ કરીને, રૂપનો નાશ કરાવે—હરી.
શબ્દ વિષય આવે તેને, શ્રવણ ઇંદ્રી ગ્રહાવેરે;
કર્મ તેનુ મુખ કરીને, બાહરે વચન બોલાવે—હરી.
ગંધ વિષય તે શ્રાણુ કેરી, ઇંદ્રીમા તે આવેરે.
કર્મ કરીને ગુદા રહાડે, દુર્ગંધ દૂર કરાવે—હરી.
ખટ રસ ભોજન પોતે ખાઈને, રસના બુદ જમાવેરે;
ભોગ કર્મથી લીંગની વાટે, વીર્ય બનાવહી જાવે—હરી.
નમ ૩૫ ને શુભ તણુ જો, જોમ રૂપાન્તર થાવેરે.
દાસ 'બાહુ' કહે અચળ પોતે, માયા ખેડ મચાવે—હરી.

ભજન ૮૩

જો અનુભવને અજવાળે, તું ત્રણે અવગ્યા પાળે—ટેક,
 જન્યત અવગ્યા તારી કચેની, જૂપ રૂપ તું બાળેરે
 વીશ કેરી ભીન ભીન વસ્તુ, નેત્ર રહી નીહાળે—તુ ત્રણે
 સ્વપ્નના એકાન્ત મહોલે, કંઠ સ્થાને પધારેરે,
 જન્યત કેગ વિચારોની, કરે કલ્પના તે દાળે—તુ ત્રણે
 નૃપાસન હૃદયમા આવી, અતર જતી વાળેરે
 વિશ્રામ મહોલે વિશ્રામ લેવા, સુમુપતિ સંભાળે—તુ ત્રણે
 ત્યા થકી તુ તુરીયા કેગ, ચદતો ચોથે માળેરે,
 ત્રણે મહોલ ને ત્યાવી દેખે, આત્માને અજવાળે—તુ ત્રણે
 હમતા મમતા 'હું'ને મહારૂ, ગાન હીમાળે ગાળેરે
 દાસ 'બાલુ' કહે રાય બનીસજો, નીજ સ્વરૂપને ન્યાળે—તુ ત્રણે

ભજન ૮૪

મન બુદ્ધી ખેલ મચાવે, રે ૧નટ ૨નટની નાય નચાવે—ટેક
 દેહ મદીગમા તું મહારાજ, તૂજકો ખુશી કરાવેરે,
 પ્રસન્નતા છી ખાતર તુઝકો, ભીન ભીન રૂપ દિખાવે—રે નટ
 ધડી ધડી કે સ્વાગ બદલકે, તેરી આગે આવેરે
 અનેક એજા કસરત કરકે, રાજ કોઈ રીઝાવે—રે નટ
 દશ ધંદીયા નટકે નોકર, બાગ બહુતે બળવેરે,
 નટ નટનીકા જૈસા ગુફા, એમા તાલ મીલાવે—રે નટ
 દેખન હારા તું નાચે તો, “બાલુ” માન ગુમાવેરે.
 ધર્મ પુરવક હુકમ કરે તો, મૌજ અલૌકીક પાવે—રે નટ

(૪૭)

ભજન ૮૫.

(મેં જાણી પ્રભુ અઠળ લીલા તમારી એ રાગ)

ભજન વિના નહિ કોઇ ભવમા ભારે—ટેક
ચાળ ધરાવેને પુળ ચઢાવે, જાહોનીશ આરતી ઉતારે.
એકાદશી અપવાસી રહી, ધૂપ દીપક તુળસીદળ લઇ;
વીધીઓ કરે વધારે, ભજન
મન કામનાઓ માટે કથાઓ કરાવે, મકરપ સીદ્ધી થવી ધારે.
ત્રેગ દારીદ્ર વામે ભલે ઝાઝા પુત્ર પામે, અલખત અપર મપારે—ભ
ઝોરાસી આસન બાધે, દેવને દેવી સાધે પુજે અનેક પ્રકારે;
જાત્રને અણક પઢતા, યોગને યગ કરતા તીર્થ કરે ધામ ચારે—ભ
ભજન વિના કોઈ ભય નવ ભાગે, ત્રીલોકે નવ તારે.
દાસ 'બાલુ' કહે સદગુરુ મળે તો, સર્વે કામ સધારે—ભજન

ભજન ૮૬

સ્થુળથીએ ચારો ખેત્રે નીધાર—ટેક.
અસ્થીને ત્વચા નાડી, માસને રોમ એ, પૃથ્વી તણો પ્રકાર,
રક્તને પીત શુક સ્વેદ, વિચ્છે જળથી પામે વિસ્તાગ—સ્થુળ
ક્ષુધા, પીપાસા, નીંદા, કાન્તી, આજસ અમી તણો આધાર.
ચલણ, વલણ, ધાવન, પ્રમારણ, મકુચન, વાયુ તણા એ સાર—સ્થુળ
કામ, ક્રોધ, ભય, મોહ, જે ભાસે લોભ સુધા પચ સાર,
આકાશથી ભાઈ એતો ઉપન્યા, તારા રખે મત ધાર—સ્થુળ
મુદ્ગમ સ્થુળને કારણ કરો, ભાસે નહિ તને ભાર.
દાસ 'બાલુ' કહે સતગુરુ દાતા, પળખા ઉતારે ભવ પાર—સ્થ

(૪૯)

અનંત ૮૭.

(પારસનો પ્રકાસ આ ઘટ બોળેરે કોઈ એ રાગ) (હિન્દી)

તીને ગુણકી પાર, નિરગુણ ન્યારારે કોઈ.

મન બુદ્ધીકી જ્ઞાન, નિરગુણ ન્યારારે કોઈ—ટેક.

સતો ગુણમે ભઈ મન બુદ્ધી, ચિત્ત ઓર અહ કારા
ચૌદ દેવતા ઉપજે ઉનમે, રહેતે ઇંદ્રી દારા—નિરગુણ.
નેણ નાસીકા કર્ણ કહીયે, જીભા ત્વચા જાની
પચ વિષયકા જ્ઞાન કરત હે, પચે ઇંદ્રી જાતી—નિરગુણ.
હાથ પાઉં અર મુખ ગુદાહે, લીંગ ભગ એક લહીયે,
કર્મ ઇંદ્રી કમ કરત હે, ગ્નેગુણકી કહીયે—નિરગુણ.
તમે ગુણમે પૃથ્વી જળ હે, વાયુ તેજ આકાશ,
શબ્દ સપર્શ રૂપ ને રસ હે, ગધ વિષય તમાસા—નિરગુણ.
રંગે ગુણમે ક્ષણ સરજે, સતો વિષ્ણુ પાસે,
તમે ગુણમે સહાર કરતહે, સકર મહા મતવાસે—નિરગુણ.
દાસ 'બાલુ' સદગુર પ્રતાપે, તીને ગુણ જગમાહી.
નિરગુણ સખસે ન્યારા ખેલે, નામ રૂપ ગુણ નાહી—નિરગુણ.

અનંત ૮૮.

દેખો પડ વિચાર, તત્ત્વ જાની રે કોઈ;
નિરગુણ નીરાધાર, તત્ત્વ જાની રે કોઈ.—ટેક
જગત અવસ્થા નેત્ર સ્થાને, વિશ્વ અભીમાન વાસા
અક્ષર વેદને વૈખરી વાણી, સમજે સ્યુજ તમાસા—તત્ત્વ.
સામ વેદને મધ્યમ વાણી, ઉનકા કહસ્થાના,
શુદ્ધ શરીરને સ્વપ્ન અસ્થા, તે જસ હે અભીમાના—તત્ત્વ.

(૪૯)

સુસુપતિને કારણ સરીરા, વેદ મળુ નિરધારા.
પ્રાણ અભિમાન વાણી પશ્યતી, હીરદે ઉનકા કારા—તત્વ૦
મોન સીખર મે મહા કારણુદે, રૂગવેદ પરા વાણી,
શુદ્ધ સ્વરૂપે આનંદ સાક્ષી, તૂર્યા અવસ્થા જાની—તત્વ૦
વાણી વેદ અભિમાન અવસ્થા, ચાર સરીર નિરધારા.
દાસ 'બાલુ' કહે સખ તત્વોસે, ચેતન ખેલે આરા—તત્વ૦

ભજન ૮૯. (રાગ લાવણી.)

(અલખ નામ ધૂન લાગી ગગનસે—એ રાગ)

સત કાપર ને ત્રેતા કળાયુગ, ચારે યુગમા એક હરી,
ઝાડ પહાડને એકજ રૂપ, ફેર પડે નહિ લેશ જરી—ટેક.
ચારે યુગમા ચંદ સૂર્યનું, એક અજવાળુ એક ગતી
જૂગી સમુદ્ર એકજ વાયુ, નભ માહે પણ ફેર નથી,
સત્ય યુગમા હતો સત્ય જમાનો, છતાં સ્વર્ગે સહુ નવ જતા
જોઈ જમીનના ઝંખડા ચાતા, દાનવ દેવ લાઠી મરતા,
સત્ય યુગમા સત્યવાદી હતા, પણ ધર્મી અધર્મી જીવ ગહેતા.
કળાયુગમા પણ એજ પ્રમાણે, પાપ પુન્ય ઔરી લેતા,
માટે સત્ય યુગ કળાયુગમા હરી, કર્મ પ્રમાણે ફળ દે છે
કળાયુગ નહિ આ *કર યુગ છે, જેને ફાવે તેવો કરી લેછે;
કળાયુગનો ભય નવ રાખેને, હરીજન તો હીમ્મત ધરતા
દાસ 'બાલુ' કહે કાળ નડે નહિ, જે જન ભક્તિ આદરતાં,

ભજન ૯૦.

મનુષ્યા દેહતો સર્જન તેનો, જેણે ભક્તિ ઉર ધારી

* કર-જેવો કર એવો ઘસો.

સત યુદ્ધી સુઝી અતરમા, તે વિગ્ને વારી વારી, ટેક
 વિષયોથી કષ્ટ મનને વાળ્યું, ખરચ ખોટાને ખાળ્યા.
 સાદી જીદગી ધરી સ્વદેશી, મોજ શોખ કષ્ટ એક ટાળ્યા;
 દેશ જાતને ધરતીની, જેણે સાચી સેવા સ્વીકારી
 સત યુદ્ધી સુઝી અતરમા, તે વીરને વારી વારી,
 અનુકરણ જેણે કીધું ધ્રુવનું, પાપ ડથી તે નવ ચળાયો.
 નમ્રતા ને વીવેકથી જે જ્ઞાન હીમાળામા ગળાઓ
 વહેમ ભરમના તાળા તુટ્યા, અનુભવની ઉધડી બારી—સત
 દુષ્ટી દુષ્ટી દુષ્ટી જેનો, અતર પદડો ખૂલી ગયો,
 ઘોર રાત્રી ગઈ અધારી, સતનો સૂર્ય ઉદય થયો
 આવી જાગૃતી ગઈ છે નીદ્રા, ચુર સમે પ્રીતી ધારી—સત
 ઝાકળ બીંદુ ચળકે ઝાઝા, પણ સૂર્ય જેમ નવ નહાએ,
 વા વાઝોટા દુખ વાદળમા, હીમ્મત રાખી નવ ત્રાસે
 કર્તાવ્ય નિષ્કામ બળવે, દાલ ધીરજ કેરી ધારી,—સત
 શક્તિના પ્રમાણે પોતે, બીજ ઉત્તી ના વાવે.
 ભાવીના અકુર ખીલવા, બોધ બીંદુ વરસાવે,
 ધરતીનું સ્વરૂપ ખોળવા, ચટકી લાગી ચીનગારી—સત
 મત મુનીની ધરતી જેણે, જાણી ભારત બોમી છે.
 વિષયને વ્યસનની વસ્તુ, બ્રહ્મ અગ્નિમા હોમી છે,
 સંકળ જન્મ તે તેનો કહીએ, દાસ ‘બાલુ’ જામ બલિહારી—સત

સજન દે (માયા વિષે દૃષ્ટાંત.)

વેદમ વ્યાસે એક પુસ્તક રચીને, જયમુનીને બતલાવ્યું.
 જયમુનીયે જોયું તપાસી, એક કથન તેને નવ ભાવ્યું, ટેક
 હરીની માયા મહા બળવૈતી, એહ વચન ચિત્તમા ખૂચ્યું.

(૫૬)

દ્રેમ લખ્યુ એ અશ્રીત વાક્ય, જઈ તે'ણે ગુરને પૂછ્યુ,
 “હરીની માયા મહા બળવતી” એહ વચન કાઢી નાખે.
 બાકી બીજી સરસ લખ્યુ છે, ઉપયોગી છે મ ય આખો;
 આપણુ તો ત્યાગી વૈરાગી, ‘માયા’ તે શુ કરનારી ?
 ગુરુ દેહે મે દીક લખ્યુ છે, બળવતી માયા ભારી.
 જય મૂની નીજ આશ્રમ આવ્યા, ખેદ રહ્યો તેમના મનમાં;
 એવામાં વાદળ ચઢી આવ્યુ, વરસાદ આવ્યો છે વનમાં
 થોડી વારે મેઘ રહ્યોને, સ્વચ્છ થયુ નહ મહાનમાં,
 જય મૂની આશ્રમથી ચાલી, ફરવા લાગ્યા જંગલમાં.
 ટપકતા એક તરૂની નીચે, બાળા ઉભેલી કેાઈ બાળા,
 પતળેલા વસ્ત્રો છે અંગે, ઉભી કુજતી હાથ વાળી.
 લજ્યા તાપ્તી ઉભી છે નાગી, ટકાડ ચઢી બહુ દુઃખ પામે;
 દુઃખી બાણી દયા મન આણી, ઝડપી આવી ઉભા રહામે.
 ઝડપી કહે છે હે રાજ બાળા, તનયા સમ તુ છે મ્હારે;
 નજીક છે આશ્રમ અહિં મ્હારો, ચાલ સમ તુંતો મારે.
 ઝડપી સંગે ચાલી સુદરી, આવ્યા પર્ણકુટી પાસે;
 અગ્નિ કુંડે કહ્યુ તાપવા, જેથી શીત હડી બસે.
 ઝડપી કહે ખેટા વસ્ત્ર બદલતું, તવ તે અદર ગર્હ આધી;
 મુની તણો છે ગરમ ધાબળો, તે લપ્પને પહેરવા લાગી.
 બીના વસ્ત્ર કઢાડી, ધાબળો પહેરતા તે નવ શબ્દો-
 જેમ તેમ કરી લાગી પહેરવા, એવામાં વાયુ આવ્યો.
 ઉડ્યો ધાબળો વાયુ ચઢીને, નમ્ર સ્પર્શ થયુ તેજ ધડી;
 સંકેલતા તે છુટી પડ્યોને, મુની તણી ત્યા ઢાળી પડી.
 વચ્ચત રતુ છે તે વેળા, પક્ષીને આનંદ ચાતો;

(૫૨)

પુષ્પ મુગધી ફળ નવ રંગી, વળી શીતળ વાયુ વાતો
શરીરના જે ગુમ ભાગો, ધડી ધડી ખૂણા ચાતા,
ખહાર બેડેલા જયમુનીને, દ્રષ્ટીથી તે દેખાતા
એવું જોઈને જયમુનીને, કામ જ્વર જળરો જાગ્યો;
લુગ્ધ મનીને ગયા આશ્રમમાં, ભોગ નારી પાસે માગ્યો.
મુની કહે તું મુલ્ય વનિતા, હું સન્યાસી બ્રહ્મચારી,
કામાધીન ચર્ધ વૃત્તી આજે, ભામનીનો ઘરો ભીખાની
ધુધટ તાણી નારી ઉભી, મુની મન નવ સ્થીર રહ્યું;
વળમતામાં સાળું ખસીઓ, ખુલ્લું નારી મુખ થયું
કરચલીયો વળેલી ત્વચા, લાચુ ડાહું છે ભર,
જયમુની જીવે તો પોતાના, વેદમ વ્યાસજી છે ગુર.
જયમુની જખવાણ પડીયા, મનમાં અતિશે સરમાયા,
ગુર કહે જીવો જયમુની, “બળવતી હરીની માયા.”
જયમુની તો થર થર મુજે નાદ ગયો સર્વે ઉતરી,
દાસ ‘બાલુ’ કહે એવી માયા, બજવા શ્રી પગ બ્રહ્મહરી.

ભજન દર. (૫મું એકતા.)

સચરા ચરમે એક નીરજન, ૫ થ ચલનકા રસ્તા હૈ,
ધર્મ કર્મમે સખ ઘટ ઘટમે, તુહી સકલમે ખરતા હૈ—ટે
જોગીમે તુ જોગ રૂપે હૈ, કર્મીમે તું કર્મીહૈ
ભક્તોમે તુ ભક્તિ રૂપે, ધર્મીમે તું ધર્મી હૈ,
સનાતનમે સત્ય સ્વરૂપી, મુસલમાનમે હક તુ હૈ
બ્રહ્મચારી અદ્વૈતી અદર, બ્રહ્મ રૂપે બ્રહ્મ તું હૈ,
રામાનદી ભોખ તેરા, કેવલ તેરી કળી ૧ હૈ.
જૈનોમે તુ ગાય અહિસા, પ્રાર્થનામે પ્રીસ્તી હૈ;

દેવલમે' હૈ પુળ તેરી, મરજદમે તું નીમાજી હૈ.
 સીરગુણીમે સેવા તેરી, નીરગુણ આર્થ સમાજી હૈ;
 રાગમે હૈ ન્યાય રૂપે, ગૃહસ્થ માહી દયાતું હૈ.
 ઐરાગી કે ધટકે બીતર, ઐરાગ રૂપે રહ્યા તું હૈ,
 પુરુષોમે તું હૈ પુરુષારથ, નારીમે તું નીતી હૈ.
 પુગોમે તેરી સુગધી, પ્રેમીમે તું પ્રિતી હૈ,
 ન્યા દેખુ બહા ટુંહીજ તુંહી, ઐગ નગર નહિ આતા દે
 દાસ 'બાલુ' કહે તેરી સ્ફુર્ણા, તુંહી સકલમે સમાતા હૈ,

ભજન ૯૩

આધ અંતમે એકહી ઇશ્વર, દુળ નહિ દીખાતા હૈ.
 કર્મ કર્મ કમ બીજ ન બાસે, એક મેકમે મીલ જાતા હૈ;—ટેક.
 કરાચાર્ય શીવ બતાવે, શીવ જાપ એ આસા હૈ
 સખી જીવકે વહી જીવન હૈ, દેખો સખ ધટ વાસા હૈ,
 ઇસી પ્રકારે મોહ હસા, સખી કર્મમે આતા હૈ—ધર્મ
 જૈનો જીવકી દયા બતાવે, કર્મ સત બતલાવત હૈ.
 કર્મ બીન કોઈ કર્મ ન શોભે, દયા બી સખ દીખાવત હૈ,
 નીરદયતા તો કોઈ ન માને, દયા કોહી સખ ગાતા હૈ—ધર્મ
 બીજ પદમે કોઈકે કહેતે, નર નારી બીજ બોતા હૈ
 સખી કર્મ કે ધર ધર દેખો, કહાં ભોગ નહિ હોતા હૈ, ?
 ભોગન સે સખ પ્રજા ઉપજે, નિતી પુર્વક નાતા હૈ—ધર્મ
 પ્રાર્થના કર ઇસાઈ લોકો, સુખકો આપ બુલાતે હૈ
 ઇસી પ્રકારે ઇચ્છા કરે, સખહી સુખકો રહાતે હૈ,
 સખી ધર્મીઓ સુખકે ખાતર, ઇશ્વર કોહી રીઝાતા હૈ.—ધર્મ
 સુસલગીન કહે ખુદ ખુદાકા, હક હલાલ પરમના હૈ.

ઇસી પ્રકારે સખી ધર્મને, હકક હલાલકો માના દે,
 નાહક ઐર હરામકા લેના, ઐશા ન કોઇ બતાતા હૈ—ધર્મ.
 આર્ય સમાજ બેદ બતાવે, ઐર કહે હમ આર્ય દે.
 ઇસી પ્રકારે સખી ધર્મને, કોઇ ન કહે અનાર્ય દે,
 ઇશ્વરકા બે બેદ બચન, ઐ સબકે માહી સમાતા હૈ—ધર્મ.
 કોઇ બદગી કોઈ બીનતી, કોઇ નીમાજ હીખાવત દે.
 કોઇ પ્રાર્થના દુવા પઢત હૈ, સબહી ઉનકો રીઝાવત દે,
 હોંદુ મુસલમાન પારસી ખ્રીસ્તી, જન્મ મરણ એક ખાતા દે
 ધર્મ ધર્મ કંઇ ભીન ન બાસે, એક મેકમે મીલ જતા દે.

ભજન ૯૪.

(હરી ભજન કરોરે નર નારીઆ રે એ ગગ.)

હરી ભજે તે સદાયે સુખ પામએરે
 નહી તો જનમ મરણ દુખ જામસેરે, હરી ટેક.
 તીરથ વરતને જપ તપ જોગ, તેથી સ્વર્ગના પામે ભોગ
 તારણ હાર, એક હરીનું નામછેરે, હરી
 હકીમ ડાક્ટર વૈદ હજારો, ઇસ્પીતાઓ હોય અપારો
 દરદીના સૌ રોગ મટયાના ધામછેરે, હરી
 સર્વે ધર્મો છે બહુ સારા, બારે પ થને બાવન ધ્વારા
 જનમ મરણનો રોગ જવાનું કામછેરે, હરી.
 સત્ય ધર્મ પાળે તે તરસે, અધર્મી અચડાધને મરમે.
 દાસ બાહુ સહુ સતો કેરો શુભામછેરે, હરી

ભજન ૯૫. (ધન્યવાદ.)

ધન્ય માતા જેણે સંત ધર્મી ગર્ભ વાસમારે;
 જે ભાવ ભજનમા ભળ્યા, બારે માસમારે ધન્ય. ટેક.

(૫૫)

પુરુષાર્થના મારગ ચડીઆ, શુદ્ધ અભ્યાસ શાસ્ત્રના કરીઆ;
 ભક્તિ જ્ઞાનમા બળીઆ, રહી સહવાસમારે ધન્ય.
 કુળ અભીમાન અજાણુ કરીને, ગુરુ ચરણે ચીત ધરીને,
 હીરદે જાણ્યા હરીને પરખ્યા પાસમારે. ધન્ય.
 કલપિત મતથી જે નવ ડગીઓ, સત સખદ જેણે ઓળખીઓ;
 જાપ અજ પા જખીઓ જ્ઞાસો જ્ઞાસમારે ધન્ય
 વેદ વાણીની સાક્ષી જાણી, પુજ્યા ગુરુ અતી પ્રીતી આણી,
 મોજ બજનની માણી આવી હૃદ્વાસમારે. ધન્ય.
 વીકારથી મન પાછુ વાળ્યું, સાદુ જીવન સ્વદેશી ગાળ્યું;
 તીમીર સધળુ ટાળ્યું જ્ઞાન પ્રકાશમારે ધન્ય
 દેશ ધર્મની સેવા બજાવી, જગુની કેરી કુખ બજાવી,
 કોમ પોતાની દીપાવી રહીને દાસમારે. ધન્ય

ભજન ૯૬.

(જ્ઞાને બસ કીયા શ્યામ હમારા હો, કુબજનને જાદુ ડારા જે રાગ)
 સતગુરુ શ્યામ હમારા, સખીરી મેરી સતગુરુ શ્યામ હમારા, ટેક.
 પ્રેમ મગન મે લગન લીખાયા
 પાષ ચૈતન બરથારા—સખીરી મેરી સતગુરુ,
 તત્ત્વ ખીચારકી ચુદ્ધી ચડાધ, સત જનમ સીતગારા—સખીરી.
 શીરકે છત્ર સખી સંત પીતા હે, કથ ગુરુ રહે ધારા—સખીરી,
 દાસ “બાલુ” કહે તીન જીવનમે, એક ધની હમ ધારા—સખીરી.

ભજન ૯૭.

(ગુરુજના વચન ઔરી વેચાણા જે રાગ.)
 નામ નમારે ડહા દેતા, સંત ચક્રયા સનમુખ સુના,
 ખટ રીપુતુ ખળ ફળ ધેરી, આવી અમૃત આગળ ઉભા. ટેક.

સત્ય સ્વમસેર બજન બડાકા, સ્વપ્ન તણા ગોળા છુટે,
 બોધ ખીંગલ વાગે સુરમા, સત દુકડી લઢવા દુટે ના.
 સતગુરુ સેનાપતી સાથે, પડીયા ખટ પાપી પુડે,
 એક એક યોદ્ધો એક એક સાથે, દુસ્થમનના દળને છુટે.
 કામ વીકારને સુદ્ધ વીચાર, જે બળાયા પડીઆ બાયે,
 કોધની સગે જરણા ઝુઝે, સતોષ લઢતો લોભ સાથે
 વસ્તુ ઉપર વૈરાગ્ય ઉપડયો, માર મોહને બહુ દેતો,
 નીશ્ચય કરે નીરભય લડતો, મારી ભયને જીતી લેતો.
 ગર્વ સગે યાન ગરબે, એમ પ્હાળે સુરમા બકા,
 દાસ “બાલુ” કહે નીસાન ચડાવી, વળતા દધ જીતના ડકા

બજન હદ. (રાગ ધીરાની કાફી.)

મ ડળીઓ મોઢીરે ટાઢી, તમે શુ કીધુ ?
 બોધ અજવાળુ રે, દુનીયાને શુ લીધુ ? ટેક
 ઢોલક લઇને ધુન મચાવી, કાશી જોડા કીગતાળ,
 હાથોના ચાળા કરી તાલીઓ પાડી, રચીઓ રાસ રસાળ
 નાચ્યા અને કુદ્યારે, તે બાળકોએ શીખી લીધુ, મ ડળીઓ,
 છાતો માનો તુ ઘેર આવે છેલડા, મારી બાઈજીની છે બીક
 વ્યભીચારીને ચોર ધુતારો, કહી કહેરાબ્યો તમે ધીક,
 સપુત તન પાડ્યારે, પીતાનુ વગોણુ કીધુ, મ ડળી
 સહઅવીના જેણે દૈત્ય સહાર્યા, નીચ દાશીને દીધુ માન;
 કાળ કાળીનુ જેણે દમન કરીયુ, કીધુ દાવા નળ પાન.
 એવુ સાર વાળુરે, તેને તો મુકી દીધુ, મ ડળી,
 નકલ કરો તો પુરી કરો, જીવો ગીતાનુ ચાન.
 અસાર બાણુ ગાઇને તમે, કરશો તહીં અપમાન;

(૫૭)

દાસ “બાલુ” કહેછેરે, માન્ય તમે લેજો સીધુ, મ ડળી.

ભજન ૬૯.

વૈષ્ણવો મોઢારે, ભક્તિ જેણે ઉર ધારી,
હરીજન ખરા હીગરે, પેઢી ધકોતેર તાગી—ટેક.
જગત ગાય છે ગીત શોખના, ભક્ત હરી ગુણ ગાય;
જગત જુવે નાટક ભવૈયો, ભગત ભજનમા જાય
ત્રેય વસ્તુ સાધીરે, ત્રેય નવ ઠીધી પ્યારી, વૈષ્ણવો;
હગી કયામા હેત ધણુ, વળી પરમારથમા પ્રીત
કૃષ્ણ કીરતનમા તન તોડે, રાખે ભજનની રીત;
ગમ ધુને રીઝ્યારે, લભ્યા ખોટી નવ ધારી, વૈ
છબી પધરાવે શ્રી નાચની, કરે દીપકને ધુપ,
વ દન કરીને અ દન પુષ્પથી, પુજે હરીતુ રૂપ.
સ્મરગુણી નવધારે, ભક્તિ રૂડી સ્વીકારી, વૈષ્ણવો,
દેશ ધર્મની સેવા બળવી, છાજે મ ડળીઓને માન.
ધન્યર કેરૂં સ્વરૂપ ખોળવા, રાખ્યુ ગરીબાધને યાન,
દાસ “બાલુ” કહે છેરે, ધન્ય ધન્ય તેની માડી, વૈ.

ભજન ૧૦૦.

(જે કોઇ પ્રેમી અક્ષ અવતરે, પ્રેમ રસ તેના ઉરમા કરે, એ ગગ)
ચડયા કોઇ સત લલવાને, કળીના સનમુખ અડવાને—ટેક.
બદગી કેડ બખ્તર પહેર્યું, યુદ્ધ આદરવાને,
ધીરજ કેરી હાલ મહી જે, આગળ ધરવાને—કળી.
નીજ નામનુ ઠોડ્યુ નગારૂં, દુશ્મન ડરવાને.
ખમીઆ કેરૂં ખડક લીધુ, કટકા કરવાને—કળી.
કરણી કેરી ક્યાન ચડાવી, ભીરથી બડવાને,

(૫૮)

ભજન બડાડાં કરે દડાદા, વીજય કરવાને—કળીં
વગ્માળા લઈ સાગી ઉભી, શાન્તી વગ્વાને
દાસ બાલુ દહે મોક્ષ કેરી, મોજ મળવાને—કળીં

ભજન ૧૦૨. (મંગલ)

સાધો ચક્ષો સદગુણકે, હાઠ ગાન પુઢી લાઇએ એ રાગ.)
વીરા ભગત થઈને જન, ભજીએ ભગવતને,
વીગ થઈયુ કરજે ગાન, સેવીને હરી સંતને—ટેક.
વીરા જાગે નહીં કેમ જીવ, અમૂલ્ય જાંય આ ધડી.
વીરા ધારણુ લાગ્યુ ધેન, ખુલે નહીં તુજ આખડી, વીં
વીગ જોજે પશુ તણા દુખ, નજર જરી નાખજે,
વીગ તેજ વલે તારી જાણુ, હૃદયમા લખી રાખજે, વીરાજાં
વીરા પ્રાણી પોકારે જે આજ, મનુષ્ય હતા તે ખરે
વીરા ભજ્યા નહીં ભગવત, તો દશા આવી ઘણ અરે વીગાં
વીરા ચેતી લેજે ચીત, વખત વડી જાંય છે,
વીગ ચેત્યા નહીં જે જીવ, પછીથી પગ્તાય છે વીરાં
વીગ સતગુરુ ને શીશ્ય ધાર, લાગે રગ અગમ
વીરા “બાલુ” બનીને આધીન, સદા રહે સત મગમા વીગજાં

ભજન ૧૦૨

વીરા નામ સમુ નવ કાઈ, નીરખ્યુ નવ ખડમા,
વીરા નામ સમોવડ કોઈ, નહીં ભરમડમા ટેક.
વીરા સાકરથી ઝાઝો રત્નાદ, રહ્યો રામ નામમા,
વીરા લાખ કરોડો ધન માલ, આવે ન કહ્યુ કામમા—વીરાનાં
વીરા સોહગ રામનો જાપ, સમરીએ શ્વાસમા
વીરા સનમુરુ મુખે સમજાય, વચન વીશ્વાસમા—વીરાનાં

(૫૬)

વીરા નામ જપે જે નીત્ય, આવે નહી જન્મ શસમા,
વીરા શ્રવણથી સુખ થાય, મનન નીદીધ્યાસ મા—વીરાનાં
વીરા જોગ જગનના રણથી, અધીક તેને કીજીએ.
વીરા પ્રેમ સુધારસ પાન પીયાલા, ભરી પીજીએ—વીરાં
વીરા બ્રહ્મા, શ કરને શેષ, સમરતા ચીતથી,
વીરા દસ બાલુ નીજ નામ, સમેાવડ કાઢ નથી.

ભજન ૧૦૩.

સખી આજે અનોષમ દીન, પધાર્યા ગુરૂ આગણે
સખી કયન વસ્ત્રો મેહ, દીવાળી મારે બારણે—ટેક
સખી જેણે આપ્યું મને જ્ઞાન, ગુરૂજી તેજ આવીઆ,
સખી નીર્ભય આપ્યું નામ, અતી મન બાવીયા—સખીં
સખી વેદ પુરાણોનો ભેદ, સખદ ઠલો સાનમાં.
સખી ઝનન કુવો ઝનકાર, સુરતીના ધ્યાનમા—સખીં
સખી લાગ્યો ભજન સાથે તાર, અહો બાયમ ફળ્યા,
સખી અથ અનેકના ગુદ, પુરાવા આજે મળ્યા—સખીં
સખી જ્ઞાન્તી દયા કામા સાર, ગુરૂજીના ગુણુ ધણા.
સખી બાલુ જાય બલીકાર, પાવન થયા આગણા—સખીં

ભજન ૧૦૪.

(બાળક ગુરૂજીના વચન યુજીએ ગગ)

આજ ગુરૂજી મદીરે આવ્યા જીરે, લાભ રડા સુખ માટે લાભ્યા.
બાવ ચડી દોલખાહે ભાભ્યા, પ્રેમ ધરી મેતો પધરાભ્યાજી—ટેક
દરશનથી દુખ જાય નાસી જીરે, કોડ તીરથ ગગાતે કાસી,
તોઠાવી જેણે જમની કાસી, તેમના ચરણની કૂતો દાસીજી આ
કર્ક જનમના પુન્યો ફળીઆ જીરે, દુધડે ચરસમા મેવલીઆ;

(૬૦)

વાયા આનદ વાવલીઆ, ગ્રેમ ગુરના પુણ્ય પાવલીઆ, આળે.
શી શી કંડ પુળતે સેવા જીરે, ગ્રેમ તણા પકવાન મેવા,
દાસ બાણુ તો રક જેવા, ભાવની ભેટ દ્યો ગુર દેવા; આ

ભજન ૧૦૫.

(મેરા ડારા ભરમ શમ ધાય મે વારી એસે સતગુરસે એ રાગ)
મેગ મ ગનકા દાતા, સતગુરને એસા દાન દીયા—ટેક.
આત્ર વસ્ત્ર ઓર બૂમી કન્યા, કચન દાન કરે કોઈ કચન દાન,
મેરા ગુરકા દાનજ એસા, વાસનાકોહી હરે, સતગુર
ઝગ શામ યજુને અથર્વ, ચાર બેદકા બેદ દીયા ચાર,
ખટ શાસ્ત્રકી સમજ બ્રાહ્મ, મંસય કીયો સખ છેદ, સત.
મન પશુ અપને ધર આયા, બાધ લીયા હે ખુટ. સાધુ બા,
ગુર ગાનકા મજબુત ખીલા, જાવે નહી અબ છુટ, સત
એકવીસ હજાર છમે અજ પા, ભજન હોત ગરપુર. સા,
મન મુશ્કે પીંગમે પડીઆ, ક્યુ કર જાવે દુર, સતગુર.
જખ સખદકા ઠોકુ નગારા, તમહી હોત અવાજ, સાધુ ત;
દાસ બાણુ યાચકુ એસા, નીવાજે ગુર માહારાજ, સત.

ભજન ૧૦૬.

કાલ કરે સમ નાશ, અખડ એક અવીનાશી—ટેક
કુટુંબ કપીલા ભાઈ ભતીજ, લડકા ઓર લુગાઈ, સાધુ લ;
પડા રહે બ ડાર ભરેલા, સગ ન આવે એક પાઈ; અખડ
છત્રપની ઓર ચક્રવતી, જે શાહ શેઠ સુલતાન, સા,
અસમાની કીસ્તે વાણુકા, ન રહ્યા નામ નીશાન; અખડ.
જેસા બલકા ખુદ ખુદા હે, એસા તેરા તન સાધુએ,
પુટ જાવેગા એક પલકમે, રમ બદલતા ખલ ખમ, અખડ.

ઐહ લોકમે કાલ પસારા, કરતા ફલા મકામ, સાધુ ક,
દાસ “બાલુ” સખ નાશવત હે, અખડ સાહેબજીકા નામ; અ.

ભજન ૧૦૭ (કલ્પના.)

વળગ્યો વાસનામા જીવ, કલ્પના નવ સીદ્ધ થતી, ટેક
જુગારી ખેલે ત્યા સહુને, જીત્યાની હોય આશ સાધુ,
છતા બગડતી બાજી કંઈની, ચાતા ધણા એ નીરાશ, કલ્પ
મ્યુનીસીપલના વોર્ડ ભરાતા, ચુટાવા સહુ ચ્હાય, સા
મત મેળવવા દોડે ઝાઝા, છતા એ ધણા પસ્તાય, કલ્પ
પાલ્લભિન્દને ધારા સભામા, જઈ મુકે સીધાન્ત, સાધુજ,
વીરૂધના મત વધી જતા તો, હેઠા પડી જતા હાય, કલ્પના
ભાવ લેવા ભરે વ્યપારી, માલ વખારો માય, સાધુ માલ,
ભાવ ગગડે માલ સડે પછી, પાણીને મુલે વેચાય, કલ્પના
ગામ રહીએ જાય જહોરમા, જાણે પામથુ સુખ, સાધુ,
વધે મોજ તે મોખ મજુરી, પસ્તાઈ પામે દુખ, ક.
રાય રકને દેવ દેત્યને, કલ્પના ઠેરી ખાય, સાધુ,
દાસ “બાલુ” કહે આત્મચાન વીણુ, ભવો ભવે બટકાય, ક

ભજન ૧૦૮

(રાગ મુઝે દે દરસન ગીરધારીરે)

મે તો પ્રેમ લગનમા હેરાની—ટેક
હરીજન દેખી અતી હરખાની, સત દેખી ભઈ જિવાની—મે.
સતચુર પુજે ઉલ્લટ આની, સુરતી ચરણમે ઠેરાની—મે.
જેદ મુખ લીયો ગુરસે જની, ખેદ કીતાખ જો કયે બાની—મે.
“બાલુ” જાયન લીયો સતમાની, સતચુર દેવ મુજે મીલે યાની—મે.

ભજન ૧૦૯.

(ગગ સોહ ન રગ રટો કોઈ મતજના)

મે તો પ્રેમ લગનમે, બધી પ્યાસી બધ પ્યાસીરે બધ પ્યાસી મેતો—ટેક.
 સાધુ દુ ખ દરીદ્ર ગયો સખ નાસી, (૨) મત મીલે કોઈ સુખ રાસી—મે ૦
 મત ચરણમે કોટીક દાસી, (૨) બવ બવન કટે ચોરાસી—મે ૦
 સાડુ મત બડે સત લોકકે વાસી, (૨) પ્રેમ જ્યોત જ્યાને પ્રકાશી—મે ૦
 સાધુ “દાસ” બાલુ મનોકે ઉપાસી, (૨) દગશન પાઉ મે દીન દાસી—મે ૦

ભજન ૧૧૦.

હુતો પ્રિત લગનમા ઘેલી બની ઘેલી બનીઝે ઘેલી બની હુનો—ટેક.
 સાધુ પ્રિતી જુઓ પેલા સારસની, (૨) જોડા વિનાએ ઢોળે ધરણી—હું ૦
 માધુ મેઝ બપૈયાને પ્રીત ધણી, (૨) પિયુ પિયુ કરે મિન રજની—હું ૦
 સાધુ સૂર્ય કમળની પ્રિત બની, (૨) જળ વિના નવ જીવે મછલી—હું ૦
 માધુ પ્રિત જીવો જળ દૂધ તણી, (૨) એક રૂપે તે જાય બની—હું ૦
 સાધુ પ્રિતીમા ધાર્યા આપ ધણી, (૨) ‘દાસ બાલુ’ના પારસમણી—હું ૦

ભજન ૧૧૧.

(હરીભજન થકી છોટા હોય તે સહુથી મોટા થાય છે એ રાગ) (પોપટ.)

મન પોપટડા સોહ મોહ, ધડી ધડી પત પલ મોલજે—ટેક.
 મીઠ્યા મસ્તીમા શુ પ્હાઝે, નીદાંવે સુખ દુ ખ ફળ ખાજે;
 અવસર આવે ઉડી જાજે, મન પોપટડા, ધડી ધડી
 સોહ શબ્દે સુરતા ધરજે, દીન રાત રટણ તેનું કરજે,
 વીપયોની વરતી વીસરજે, મન પોપટડા,
 પીંજરે પડીઓ પરત ત્ર થક, પણુ શાન પાખ હજી નથી તુજ જક;
 સ્વત ત્ર સુડેલો છે તું સહી, મન પોપટડા,

તારે જીવપણું સધળું જાશે, સદ્યુક કૃપાએ શીવ થાશે.
‘બાલુ’ કુલક્ષણ બદલાશે, મન પોપટડા,

સજન ૧૧૨ (ગાડી.)

જીવ જાગીજો, પડ ભરમ ડમા, અગન ગાડી ચાલતી—ટેક
ઘંજનનો તું થયો અધિકારી, બહુ માલ તણી ખે ચે ગાડી;
તણુ ગુણુ પ ત્ય જુતો ભારી, જીવ જાગીજો પડ ભરમ ડ.
ભરી દેહ ડખામા વગ્નુ ધણી, પણ સુરતા નવ પડે તે ભણી;
એવી અમલદારી ઓહમ તણી, જીવ જાગી.
મન મુસાફીર રહેતો ફરતો, વાર મનાર ડખ્યા બદલતો,
લખ ચોરાશી રવડી મરતો, જીવ જાગી.
પુર્વના પુન્ય ગયા છે રણી, મનુષ્યા દેહની ટીકીટ મળી;
સત શ્રુદ સીડી દ્યો સામળી, જીવ જાગી
ઓચીનુ આવગે ઇસ્ટેસન, માટે ચેતો હરીજન ચેતન;
જુસ્થા તો ભાટકશો વન વન, જીવ જાગીજો.
આ ગાન ગાડી ચીતે ધરજો, ઉપયોગ પુરો તેનો કરજો;
“બાલુ” સત્ય પ થે મચરજો, જીવ.

સજન ૧૧૩.

(સખી સામળને કહું વાતડી એ રાગ)

વીરા અવગુણ કાઢના નવ ભાખીએ
કદી કડવુ વચન ના કહીએ રે;
વીરા નીંદા ટીકાઓ પરહરી, આપણુ ગ્રાહક ગુણના થપ્પોરે—વીરાંતેકે
વીરા કટાઈ પકવે રૂડા પાકને, તેનો ખોરાક હોય ગમે તેવોરે,
વીરા ભણે ખાતો હોય છાસ રોટલો, પણ મેવો તેનો લેવોરે—વીરાં

વીરા ચીતાગે છખી રૂડી ચીતરે, ભલે હોય કદરૂપો કાળોરે
 વીરા શંકા તેની નવ ધારશો, તેનું સુદર ચીત્ર બાળોરે-વીરાં
 વીગ કાટા હોય મુલાબમા, તે કાટા રહેવા દષ્ટએરે;
 વીરા હાથ ન ધાલીએ મુળમા, તેની સુગ ધની મોજ લષ્ટએરે-વીરાં
 વીરા સમજે તેને સમજાવીએ, પછી વ્યર્થ વાદ ન કરીએરે.
 વીરા દાસ “બાલુ”ની વીનતી, કદી પ્રેમને ના પરહરીએરે-વીરાં

ભજન ૧૧૪ (બહેવાર.)

વીરા બહેવાર ગાન બે એકલા, એને જુદા રખે મત જાણોરે
 વીરા વહેવારમા વસ્તુ ગાનએ, એમ સમજીને મોળે માણોરે-વીંટેક.
 વીરા અગ્નિ સમો વહેવાર છે, માહી ગાન દીપક છે રૂંડોરે;
 વીરા તેને પ્રકાશે મુગ્ધતા, કાઈ આતમ ધનનો સુડોરે-વીં
 વીગ સંધિ સમો વહેવાર છે, માહી ગાનના રતનો પાકેરે
 વીરા અવર હામે જે શોધતા, એતો ખોળા ખોળીને થાકેરે-વીં
 વીરા શ્રી કૃષ્ણે કહ્યું મુખથી, તે ગીતા વચન વીચારોરે,
 વીરા વહેવારને લોપે નહી, તેને માત્ર દાસજ મારોરે-વીરાં
 વીરા નીતી વહેવાર જેણે પગહયાં, તે નીચે અનીતી હોય કરતોરે
 વીરા મીઠ્યા આડ મરો દાખવે, તે નક્કિ નર્કમા પડતોરે-વીરાં
 વીગ નીતી વહેવારો જે આચરે, તેનું જનમ મરણ દુખ જાતુરે.
 વીરા “બાલુ”ને શુઝ બોધથી, વહેવારમાથી ગાન ચાતુરે-વીં

ભજન ૧૧૫.

સખી પ્રેમ પીડીને ઝોળખ્યા, હવે વ્યાધ્યો સંબધ મે ધાડોરે.
 તન મન અરખ્યા મારા નાથને, મારે નીત્ય દીવાળીના દહાડોરે,
 સખી ખાસા હાથ્યા મે' પ્રેમના, સખી હુંને પીડ રમનારારે.
 સખી હાડ તો પીયાની હુ ખનુ સખી, જીતુ તો પીડ મારારે,

(૬૫)

સખી પતીવ્રતાની પ્રીતડી, પેલી મખણીને નન સૂઝેરે
 સખી વળખા મારે એની વાસના, પર પથરાને પૂજેરે, સખી;
 સખી શણગાર સજીને શુ કરે, જેને વિધવાપણુ વળગેલુરે.
 સખી શોભાઅર્થી સોભા *કસી, હુ તો પલ પલ પીઉ સંમ ખેલુરે, સ,
 સખી પ્રેમ વિના ના ધન ધામને, હુ તો જુહી માયા બાણુરે.
 સખી ઈંદ્ર કુબેરના ભોગને, મારી શુ*પલડીમા માણુરે, સખી,
 સખી સદશુર સ્વામી પ્રતાપથી, એ દિવ્ય પ્રેમ દેખાતોરે,
 સખી દાસ “બાલુ”ની વીનતી, કાઠ સંતોને સમજતોરે, સ.

લગ્ન ૧૧૬. (ગઝલ)

(સુનરી સખી પીનારી, દીલકા હવાલ મેરા એ રાગ)
 મર્દ મે ક્યુ નર ડોભે, તું બૂલતા હૈ દીવાના;
 આર દીનકા એ તમાસા, હોયગા ફલા મકાના, ટેક.
 ગર્વ ધરે તું તનમે, શુલા ગોરે બદનમે,
 વોતો ગીરે જ ગલમે, આખીર વોહી ઠીકાના, ગ.
 અપની મનફ કે ખાતર, તલવાર ઠીસીયે ક્યુ ધર?
 ક ગા લોકો સતાકર, વૈભોગ કેસા બઢાના, ગ.
 સરદાર બડે શીકારી, હોતે હાથીયે સ્વારી,
 સખ હો ગયે ખુવાફી, મીલતા નહીં હે પાના, ગ
 ફનીયામે કયા લુભાતા, ખીન ખીન જીગર હૈ જતા,
 ક્યુ યાદ ખુશ ન આતા, આખીર મીદી હો જના, ગ
 જનો જુવાની દોવાની, કુચ લેકી કરે તુરાની,
 “બાલુ”કી બાત માની, નર છોડદો અબીમાના, ગ.

* કસી-કેવી

(૬૬)

ભજન ૧૧૭.

પુછે ચમત્કાર પ્યારે, ક્યુ ખેલ માહી ફસાતા ?
 પાખ ડ ઝુઠે હે વોતો, સતો ન ઐસા દીખાતા, ટેક
 બાજીગર બાજી રચાવે, બીજ બીજ રપો બનાવે,
 ચમત્કાર ખુબ દીપાવે, વહા શીર ક્યુ ન નમાતા ? પુ
 દેખ ખેલ ખુદાકા કેસા, રાત દીન હોત હમેશાં;
 ચૈતન તમાસા ઐસા, દીલ દેખ ક્યુ ન રીઝાતા, ' પુ.
 સાધુ ન ચમત્કારી જાદુ કરે મદારી,
 ભગ્નાવે વેષ ધારી, ફનીયાકો ધુત ખાતા, પુ.
 સાધુ સીદ્ધી કમાવે, ફનીયાકો વો ન દીખાવે;
 પરચા કબી હોજવે, કાઠકી નજર ન આતા, પુ.
 અવીચળ હે નીજ નામા, ફુજે જુઠે હે ભામા,
 “બાણુ” ભજને રામા, જો મોક્ષકો તું હે ચહાતા, પુ

ભજન ૧૧૮.

(ખજગી વાગીરે, આ ઘટ માહી એ રાગ)

જીવ કોઈ જાગોરે, આ ભવ માહી,
 નીદા ત્યાગોરે, અવસર જાધ ટેક
 સુધ રહ્યો બર નીંદ, આખ કેમ ખુલે ન તારી ?
 સ્વભામા રહ્યો મોહી, શુભાવી રૈન સારી
 ત્રણ કાળ તો વીતી ગયા, હવે જમત થઇને ચેત,
 આજસ મરડી ઉઠને, તું કર હરીસું હેત, જીવ.
 ધન જોમનને નાર, કુટુંબને હાટ હવેલી,
 અતે રહેશે દુર, જવુ મમતાને મેલી

આદ અંતમા એક હરી છે, તેની કર ઝોળખાણ,
 નેજો પકડ નીજ નામનો તું, પહોંચે પદ નીર્વાણ, જીવકો
 પચ જીવતો પડ, રજોગુણ થકી રચાયો;
 ત્રણ શુભની માંલ, વાસનાથી બંધાયો
 અવીધ્યાના અહ કારે, જીવ ગુ થાયો જાળ,
 મીન મોહુ જેમ માસમાં, તે જાણે નહીં શીર કાળ, જીવ
 કામ કોધ મદ લોભ, મોહ તુજમાં રહી મહાલે,
 પચ પ્રાણ પરકાશ, ચૈદ ઇંદ્રિયો ચાલે
 સરજન હારની સત્તા વડેથી, સ્થુળ કરે વહેવાર,
 તેનો દર્તા તું થઈ બેઠો, જુલ્હી ગયો ફરિતાર, જીવ.
 કર સંતનો સંગ રગ, એ રડો ચડાવે;
 ધીરજ જ્ઞાન્તી પ્રેમ દયા, ઘટ ઘટપર આવે
 સંકલ્પ વીકલ્પ છુટે કલ્પના, નામ બજન પરમાણુ,
 દાસ બાણુ સદગુર પ્રતાપે, મટે ચોરાશી ખાણુ જીવ
 ભજન ૧૧૯. (પ્રભાત)

(ભજને પ્રાણી રામ તાઈ બન્યામા શુ જાય છે. એ રામ)
 ઉધને અજગી કરી, હવે ઉઠને પ્રભાતમાં,
 પહોંદી રહો શુ અંધ તું, માયા તણા સંગાથમા, ટેક
 પખીડા પોકારતા, ને સંત આવે ફેરીએ,
 જ્ઞાનનો પ્રકાશ ફેલા ચે, બજારે શેરીએ, ઉધ.
 નોખત વાગે નામની, કેમ જીવ તું જાગે નહી,
 સાધી લે આ જોગને, શુ ? જોમને ત્યાગે નહી, ઉધ
 પ્રાત ને મધ્યાન સંધ્યા, કાળ સહુને ખાય છે;
 દાસ “બાણુ” ચેતને, જીવન તાઈ જાય છે, ઉધ.

(૬૮)

ભજન ૧૨૦.

નવુ જીવન આવીયુને, ઉંધને આળસ ગઈ,
શબ્દ સુરજ ઉગીઓછે, સદગુરૂની મેર થઈ, ટેક.
મદ વાયુ લહેરીઓ, સાન્ત સીતળ ચાલતી,
તન તરવર ડાળમા, એક કંઠ કાયલ બોલતી, નવુ
અનવા આકાશ માહે, રંગ રૂડા દીશતા,
આત્મનો આનંદ જાગે, સુરતીને સાધતા, નવુ
ચોર ખુણા બોળતાને, બોધ પુષ્પો ખીલતા,
દાસ “બાલુ” સત સેવક, શાન ગમે ઝીલતા, નવું

ભજન ૧૨૧.

(અચેત નર તારી ઉંધ ન ઉડે, કાળ આવીને ખાસેરે એ રાગ)
કાયાનો ગર્વ ના કીજે, નવ જાંઘએ કદી ફુલીરે,
મોટા મોટા નર ધણાએ, ગર્વમા ગયા ફુલીરે, કાયા ટેક.
શેઠ પટેલ અધીકારીને ઉપરી, ગર્વ કદી જો કરતારે,
ખન ખનમા તે મોટાઈ માને, અતે પગ્તાઈ મરતારે, કા
ગર્વ અમી કીર્તી ગવરાવે, ઈંદ્ર કુબેર કંઈ ચાતારે,
ધગયલાની ઉપર ઢોળે, ધ્યાસુને નવ પાતારે, કા.
મધુ પાનયી નીસા મોટી, ગર્વતુ એવુ માત્રે,
જાણે જગતમા હુંજ વસુધુ, ખીજ તરણા માત્રે, કા.
વીંછીના ડાખથી વસમી પીડા, જેને ગર્વ ઝેર જામેરે,
અમી કરતા ઉણુ રહેતો, ગર્વી સદાય દુખ પામેરે, કા.
ખીજ દુશ્મન કંઈ એક છે પણ, કટ્ટો ગર્વ કલીએરે,
દાસ “બાલુ” કહે ગર્વ તજીને, શામ ભજનમા રહીએરે, કા

(૬૬)

ભાજન ૧૨૨

(વનચર વીરા વધામણી એ રાગ)

મન તું સે નથી જાગતું, રહ્યું રાતમા રાત્રી,
આવણું મળ વીણેપમા, ભુડા થુ રહ્યું નાચી ? મન, ટેક.
ચમાર ચુથાને ચામડુ, પછી અજગો રહે છે,
ભુડા તુંતો ચામમા, રાત દીન રમેછે, મન
ભગી સુધારે સડાસને, તેથી તે છે રડો,
ભગ નફની ખાણે મોઢો, તુંતો ભગીથી ભુડો, મન
શ્વાન મોઢું હાડ માસને, પણુ સતોશી રહેતું,
ત્રીતપ તુંતો થાતું નથી, તેથી ભુડું છે તું, મન
ગર્જવ ખરણીપર થેકતો, પણુ મનથી પ્હીતો,
પ્રજાપતના ડડથી એ, ચાલે સીધો, મ.
સાત્ર સતને સાટકે, તુંતો સીધુ ન થાતું;
દાસ “બાલુ” કહે અત સમે, પછી ખાસડા ખાતું, મન

ભાજન ૧૨૩.

થુ મોઢો સસારમા, સુખ સાતું તું માને ?
શામાટે નથી સુણતો, કણુ સતતું કાને, થુ મોઢો, ટેક
પથી જાતો એક પથમા, તને સીંહે સતાવ્યો,
ભયભીત થઈને નાસતા, એક કુવે આવ્યો, થુ
ભય કર કુપ ભાળાઓ, એટલે તે અટક્યો,
વડની મુળા હતી તે ઝાલીને, કુપમા લટક્યો, થું.
કાળોને ધોળો એ ઉઠરા, કુપ ઉપર ફરતા;

પકડી મુળા જે પંથાએ, તેનેજ દત્તરતા, શુ
 મુળા હુટેથી પડે કુપમા, સીંહ ઉભો છે સામો,
 બન્ને બાજુથી આવી બન્યુ, પથી દુખ પામ્યો, શુ.
 મધ બાજુ હતું મુળીમા, તે તેણે દીકુ,
 જીભથી લાગ્યો ચાટવાં, બહુ લાગ્યુ મીકુ, શુ.
 એવામા આવ્યુ વીમાન એક, હતા માછી કોઈ દેવા;
 દયા જાણી નાખ્યુ દોરકું, ખેચી અહર લેવા, શુ
 પથી કહે હું પકડુ, ધડી ઉભા રહેજો,
 સ્વાદ ધણો છે મધ તણો, જરા ચાટવા દેજો, શુ.
 જીવ ને પથી જાણવો, સીંહ કાળ છે રીપુ,
 ભવ તણો કુપ ભારે છે, માયા મધ દીપું, શુ.
 ઉદરડા ખે જાણજો, દીવસને રાતી,
 આધાર મુળી આયુક્ષની, તે નીત્ય કપાતી, શું.
 વીમાન રૂપી વેદાન્તમા, કોઈ સત છે મુખા,
 દયા દોરે જીવ ખેચવા, આવી ઉપર ઉભા, શુ
 માટે વીચારી જો જીવડા, વેળા વહી જામે;
 દાસ “બાણુ” કહે ચેતજે, નહીતો પસ્તાસે, શુ.

સમજન ૧૨૪. થાળ.

(શુ નટવર વસત થેઈ થેઈ નાચી રજો એ રાગ)

હેત લાવી પધારો મારે આગણે હરી;
 આગણે હરી મેર ર કને કરી, હેત લાવી પધારો-ટક.

(૭૧)

સાખી—નીચુ છે મમ છાપડ, તમે મોટા છો જગતાત,
માટે મ્હેર કરી જરી, નીચા નમજો નાથ.

મખમલ મસૂરીયાની, ગાદી નથી મારે (૨)

ફાટેલી જોદડી મે છે પાથરી—હેત;

સાખી—ભોજનીઆ બહુ ભાતના, પકવાનેને પાક
ઝાંઘી લાવુ એ બધુ, હું તેહ દુર્બળ રાંક;

ખીચડો મેતો, ખાડયો છે ખંતથી
ભાવે કભાવે જમો પેટકું ભરી, હેત

સાખી—ગયો હતો મજૂરીએ, બહુ લાગ્યો હતો ચાક,
ઉતાવળમાં શુ કરું, સ્વચ્છ સુંદર શાક

જેવી તેવી મે તો બાજી કરી છે (૨)

નહી હોય બરાબર મીઠુ ભરી, હે,

સાખી—ચાહી પ્યાલા ચળકતા, તેહ નથી મુજ ઘેર.

મુઝ્યો કલુડો નીર ભરી, જળ પીજો બલી પેર;

પાનને બદલે પ્રેમ મે તો આપીઓ,

પુખ્તની પાખડી ભેટમાં ધરી, હે

સાખી—રસોષ હલકી રકની, અજોગ્ય પાખ્યા આજ,
તસ્દી દીધી ઉલટી, માફ કરો મહારાજ.

ભાવના કુખ્યા છો તમે નાથજી, (૨)

બાલુ પાવન થાય, બંદગી ભરી, હેત.

સજન ૧૨૫. આરતી.

(ધન્ય દીવાળી થઇ એ રાત્ર.)

જય જય જગના નાથ, આરતી આનંદી;

મારા હરી ગૂરૂ સંતો સાથ, આરતી આનંદી, ટેક.

(૬૨)

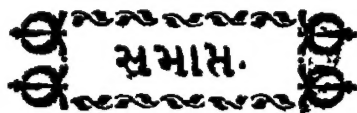
કુપ દીપકને કપુર ધરીઆ, થાળી લીધી હાથે,
આરતી ક્રિતાર સત તણી, જેના ઝઢીએ રહેતા નાથ, આ
ઘોઢ લોકને સચરાચરમા, આન દને સહુ ઇચ્છેરે,
અંતર લહેરી હો તેને, પ્રેમી જન કોઇ પ્રીતે, આ
કામધેનુ કફપતરને, અક્ષય પાત્ર હોયરે,
આનંદ વીણુ એ સર્વે નકામા, અખડ નવ રહે કોઇ, આ.
દૂખને કણો બક્ષે ને આવે, અનહદ આનંદ માટેરે,
ઇંદ્ર તણા વૈભોગ નકામા, જો હોય આનંદ સાટે, આ.
વીષયોનો આનંદ અધુરો, રહેતો તે ક્ષણ વારરે,
દાસ “બલુ” સતગૂર પ્રતાપે, બ્રહ્માનંદ અપાર, આ

॥ ૐ ॥

શાન્તિ:

શાન્તિ:

શાન્તિ:

કમીશન.

આ પુસ્તક સામટા પચીશ ખરીદ-
નારને રૂ. ૧) સો ખરીદનારને રૂ. ૫)
અને ઇસો ખરીદનારને રૂ. ૧૨) કમી-
શન મળશે.

પૈસા રોકડા લેવામાં આવશે

બાલુરામ મુળદાસ.

• ખાનપુર-અમદાવાદ.

